

De v̄bis h̄ntib' p̄ añ tū. ca. 71
 Nohuc de v̄b' s̄ geinātib' c. 78
 De ill' q̄ geināt s̄m̄ i p̄tō c. 79.
 de geminātib'. s̄ in sup̄io c. 60
 de v̄bis in oz gemi. s̄ capi. 61
 de teriatib' in scus sca sca c. 62
 De illis q̄ p̄ t̄ scribūtur 7 per
 E sonant capitu. 63.
 de teriatib' i cio et in cioz c. 62
 de iusticiū solsticiū equitaciū
 et ceteris capi. 64.
 de h̄ntibus e añ t̄ in sup̄io c. 66
 de his q̄ teriant noiāt̄m et vo/
 catiūū singularez in x ca 6A
 de his q̄ sc̄iūt p̄tēitū i xi c. 68
 De verbis tercie diuigationis
 in xi p̄teritū sc̄ientibus ca 69
 de verbis q̄rte diuiga. in xi p̄t/
 teritū facientibus capitu. 70
 de v̄bis q̄ per x in p̄ma p̄sona
 indicatū scribi debent capi. 71
 recapitū de h̄psilon z. z c. 72
 Conclusio prime p̄tis huius
 tractatus capitu. 73

De mutatione prepo
 sitionis Ad. i. compositio
 ne Ca. 1.

Ad p̄positionē cū q̄bus
 dā dictionib' cōpositaz
 mutare o in consonātē a
 qua sequēs dicitio incipit cū q̄/
 busdā ab̄ncere. cū q̄busdā vero
 o integrā retinē testis est p̄risti/
 anus Cesariensis libro artis
 ḡmarice 2º Mutat̄ itaq; o h̄º di
 p̄posicōis ad. in c vel f vel g vel
 l vel n vel p vel r vel s vel t si
 cōponatur cū dictione icipiēte

ab aliqua dicitaz cōsonatiū q̄/
 les sūt Cūbo. fero. gero. ludo
 nūcio. pono. rideo. surgo. tollo.
 et consimiles.

Ex ^m de	}	c	Accumbo
		f	Afferro
		g	Aggero
		l	Alludo
		n	vt Annūcio
		p	Apono
		r	Arrideo
		s	Assurgo
		t	Attollo

Idem est in ceteris ad hūc mo
 dū compositis tenendū ;

Otero in eadem prepo
 sitione Ad. ab̄ncitur ne
 o si cōponatur cū hoc
 verbo pario q̄d miroz p̄termis/
 sum fuisse a p̄ristiano cum eniz
 prima de aperio breuis inueni
 atur necesse fuit o in cōpositio
 ne subtrahi et scribere aperio
 per simplex p quod per totam
 suam declinationem 7 in cōpo
 sitis est intelligendū Placet
 enī hoc in vniuersū precipi ni
 si specialis a genere exceptio fi
 at vt quā scribendū rationē p̄/
 mitina siue simplicia obseruēt.
 eādē q̄ ab his deriuant̄ aut cō
 ponūt p totā suā illerioez artē
 oāt. Subtrahit̄ etiā fm p̄sti.
 o in q̄busdā cū ad cōpoit̄ cū di
 ctioe icipiēte a gn vel sp vel sc
 vt agnit̄ asp̄cus ascēdo in q̄b'
 nec g nec s potest gemiari

de verbo Sū i Cōpo
 sitione Ca. 11

Qonsueuerunt moderni
dubitare de h̄ v̄bo Sū
si componatur euz hac
prepositione ad. vtrū itēgra
prepositio maneat an muta/
tur o in s. Alijs coincidentī
am vitandam asserentibus
et scribenduz esse adsum. Ne
si assuz dicamus significare
aliud videat. Alijs v̄bo affir/
mātib' o mutari i s q̄ opioz
tū vsu maioz tū magnis eē
autorib' tuētur Ego v̄bo cū
multa arti ocedenda esse iu/
dicē. plura tñ vsui attribuē/
da arbitroz. nō quem hoies
indodi. s̄ hi q̄bus inest auto/
ritas sequūt. Vetusissimos
tñ autores itēgrā prepōnē
seruasse. non solū in hoc v̄bo
adsum s̄ fere in oib' alijs o po/
sitis q̄busdā in codicibus le/
gi Nunq̄z enī p̄pōnez muta/
bant in o pōne s̄ itēgraz vt
erat retinebāt Neq̄z hec ser/
uabant solū in cōpositis vt
nunq̄z eandē consonantē gemi/
narent. s̄ ne i simplicib' q̄dē
vlla in pte duplicasse Testis
ē p̄sidorus eo in libello quē
de orthographia conscripsit
Quintilian' v̄bo autor in p̄cipi/
endo hec in semiuōlib' dūn/
taxat obfuaruz apud antiq̄s
testat p̄mo suaz iustitacōnuz
Semiuōles ei inq̄t gēinare
vū n̄ fuit vsitatissimi moris
Quociens g' aliq̄ consonans
erat gemināda signū quod/
dam sup eam simplicē facie,

bant vt talem cōsonantēz in/
dicarent esse geminandam.
Et signū illud erat virgula
quedaz contrada ad formā
semicirculī. Idē obseruabāt
Quintiliano teste i silia p̄du/
cēda quibusdā i dicitōib'. et
h̄ equocationis tollende cā/
sup qm sillabā quendā signi/
ficabant apicem ut significa/
tionis diuersitas p̄uādiōe
et p̄uādo apice cognoscere
vtputa Malus vtz arborez
significet an hoiez nō bonū
apice vt dixi distigebatur
Que cōsuetudo ab h̄s qui
post illos antiq̄ores fuerūt
correcta multis locis fuit et
eo vsq̄ imutata vt etiā Cice/
ronis epibus paulūq̄ infra
quociēs s̄ littera media vo/
caliū longaz vel subiecta lō/
gis esset geminabatur vt ca/
ulle cassus. quō et ipm Vir/
giliū scripsisse ma' p̄p̄ie vo/
cēt. ita ei apud Quintilianuz
legi q̄uis ab his q̄ illos se/
cuti sūt ea scribēdi ratio nō
sit recep. s̄ ad p̄ores illos re/
deo placz i orthoḡphia semi/
circulū o medio s̄blatū et po/
tius cōsonātes gemiari q̄b'
locis sūt gemināde: nollē at
i p̄uādiōis sillab aper ille es/
set a librarijs in scribēdo ne/
gled' s̄ morē poti' grecoz i/
mitaremur q̄ certis sillab in/
ditiōe suos accent' desup a/
ditiūt noib' ac figurī distinc/
tos q̄b' vl' signifi' distigūat

vel ipsa vox ppter quā princi-
 paliter accentus inuētus fuit
 suo quodā habitu et modo ter-
 miētur Sed de hīs satis ; Qd
 ad hāc partē attinet de precep-
 tis scribendis agamus Plā-
 cet itaqz hoc verbū Assum per
 duo s scribi cū non excipiatur
 ab hīs in quibus d huius p/
 positionis ad in s mutatur q/
 uis forte coincidentie vitande
 ratio suadere videbatur vt p/
 positio imutata maneret scribe-
 retur qz Adsum potius qz Assū
 quod mlti vt dixi hodie sequū-
 tur iudicantes grauiorem esse
 prononciationē si prepositio i/
 tegra maneret. quā si d in s cō-
 uertatur Patet itaqz quib?
 locis d in hac prepositione ad
 mutetur in consonantē a qua
 simplex dictio cum qua compo-
 nitur incipit et quibus subtra-
 hatur In ceteris vero d im-
 mutata remanet vt Adhibeo
 Aduoco Adquiro; Frequen-
 ter tamē Pristianus legisse se
 testatur f vel l vel n vel r s vel t
 sequentibus d scriptā vt Adfa-
 tur Adludo Adnitor adrideo
 Adsumo . quod magis errore
 scriptozū qm ratione fieri pu-
 tat. Nam q sic differētia eupho-
 nie cū eadē consonāte sequente i
 alijs transferatur d in alijs nō
 nescire se affirmat. vt cum dica-
 tur affectus alliuo et assiduus
 bene sonat cum autem affatur
 alludo assisto mala euphonia

putetur De Adsum nihil di-
 cit ex quo videtur ei placere as-
 sum per duplex s debere scribi
 Hec sunt que de ad prepositio-
 ne quātum ad compositionem
 comperta habui. Reliquū est
 vt reddatur causa quare dicti-
 one incipiente a gn vel sp vl se
 d hui? prepositionis ad si cum
 aliqua huiusmōi dictione com-
 ponatur non mutetur in s sed
 abiciatur :.

Pristianus in prima ar-
 tis grammaticę parte
 cū d Orthographia pre-
 cipit non solum inquit iudicio
 aurium non recipi vt vna et ea/
 dē consona geminari possit ali-
 a consonante sequente sed etiā
 artem a maioribus traditam
 repugnare nisi muta sit ante li-
 quidam id est nisi consona q se-
 quitur mutam geminatam sit
 l vel r Sunt enim mute no-
 uem scilicet b. c. d. f. g. k. p. q. t.
 Liquide vero de quib? in hac
 parte loquimur tantū due sūt
 scilicet l. et r. Tunc licet eandē
 consonantez geminare. si gene-
 ralis preceptio iubeat vt Assu-
 o Aggredior Effluo Effringo
 Diffluo Diffrico Suffundo
 Suffragor Nec solū hoc ha-
 bet locum in compositis sed eti-
 am in simplicibus siue sit vna
 duplex consona siue eadem cō-
 sona geminata Nunqz enim
 eadem consona vt dictū est po-

test ad sonantes aliā gemina
ri nisi ad l aut r Nihil ita
qz mix si Pristianus paulo
ante inquit istam prepositio
nem ad nō mutare d sed ab
ncere in cōpositione sequēte
gn vel sp vel sc vt agnosco as
picio ascendo Placet autē
Pristiano nedū consonantē
vnam et eandem posse gemi
nari alia cōsonante que nez
l sit neqz r imediate sequēte
nec etiam precedente. quam
sine vlla exceptione regulaz
vult intelligi. cuius hec sunt
verba Nūquam enim nec
s nec alia consonans gemia
ri potest alia antecedente cō
sonate. si ergo ista prepositio
Et cōponatur cū dictione in
cipiēte ab s necesse erit in ta
li cōpositione subtrahi s cū
x habeat vim duaruz conso
nantū scilicet es vel gs. naz
cum c vel g precedit s virtu
alit in ista littera X necesse ē
sequente alia dictione in cō
positione que incipiat ab s
tale s abici ne contra precep
ta Pristiani fiat que non pa
ciuntur nec s nec aliam con
sonantes geminari consonā
te imediate precedente. siue
tales consonantes sint expli
cite vt obsessus obsecutus si
ue iplicite. vt eruzgo exicco
eranguis exadul. repugnat
enim tali geminationi nō so
lum ratio scribendi. sed etiaz
iudicium aurium quod max

ime solet in huiusmodi pre
ceptis attendi.

De prepositione ex quan
do componitur cum dicti
one incipiente ab f.

Capitulum Tertium

E quoniam de hac
prepositione Ex scri
bere incepimus et eā
partem iam executi
sumus que ad compositionē
eius cum dictione incipiēte
ab s pertinet. loc^o iste admo
net vt de eadez prepositione
dicamus quando componi
tur cum dictione incipiente
ab f Erit itaqz hoc de ea p
positione sine vlla exceptiōe
preceptuz Quocienscūqz ex
componitur cum dictione in
cipiente ab f semper hec litte
ra x mutatur in f et sic f gemi
natur. vt Effugio Effero Ef
fringo et multa alia huius
generis Nihil enim impedit
non solum hanc litteraz x q
vim habet duplicis consonā
tis habere aliam consonan
tem imediate sequentem et
pcedentē. Sz nec eē tres glo
nates imediate scribi dūmō
vna et eadem consonans nō
sit geminata vt patet in his
dictionibus Sandus Em
ptus Indus et similibus
Si vero eadez prepositio Ex
componatur cum dictione i
cipiente ab a vel c vel p vel q
vel t Ex integra manet

a
E
Expla de
Q
In Exiguis
abicitur vt
ro sequente
at nomine sal
eadez preposi
peritur Tu
dictionibus a
bus nūquam
poni sed loci
ponit vt sequē
De preposiōe
D
O
que quibus
nificet nō cam
positionem ha
eum componi
bus a D ab W
ab J consonan
ab N ab M ab
quaruz ita pre
ponitur vt
nis imitate
D
E
J
E
E
M
R

A Eracuo
E Excurro
P vt Expello
Q Exquiro
T extollo etraguis

In Erāguis et similibus s
 abicitur vt diduz est **L** ve
 ro sequente in vno dumtax/
 at nomine scilicet Exlex hec
 eadez prepositio componi re
 peritur **T**um ceteris vero
 dictionibus ab l incipienti
 bus nūquam potest ex com/
 poni. sed loco ei⁹ **E**ppositio
 ponit vt i sequenti regla pte^r

De prepōne e **Ca iiii**

Postquam de **Ex** pre
 positōne sufficienter
 diximus. Nunc sup/
 est vt de **E** dicamus
 que quāuis idem qd ex sig/
 nificet nō tamen eandem cō
 positionem habet **P**otest
 enim componi cum dictioni
 bus a **D** ab **T** consonante
 ab. **J** consonante a **S** ab **L**
 ab **M** ab **M** ab **R** cum nulla
 quaruz ista prepositio **Ex** cō
 ponitur. velut **P**ristiano ar
 tis gmatice doctissio placet.

	D		E	S	ouco
	T		S	ueho.	
	J		E	ncio	
	B		E	bibo	
Ex^m de	S	vt	E	gero	
	L		E	ludo	
	M		E	nitor	
	M		E	mineo	
	R		E	ruo	

Et multa ad hunc moduz si
 milia. **N**um nomen **Exlex**
 reperitur scdm **P**ristianā vt
 supra dixi qd ab hac regla ex
 excipitur in quo hec preposi
 tio **Ex** non **E**st composita
Tum ceteris vero incipien
 tibus ab .l.e. prepositio non
 ex componitur vt predictum
 est **C**auendū est igitur ne
 supradide consonātes gemi
 nentur. quāuis **E**ncio gemi
 net n per totaz declinationē
 suam nisi **E** post **J** sequatur
 vt **E**ieci **E**ieceram **L**icet eni
 i predicto verbo geminetur
 non tamē secunda **J** ē conso
 nans sed vocalis.

De verbo Jacio **Ca v**

Et quia mentio facta ē
 de hoc verbo. **E**ncio in
 quo gemiatur. i. paulo
 amplius videtur de alijs cō
 positis a verbo **J**acio preci
 piendum **E**st quidem non
 parua inter grāmaticos de
H disceptatio. **Q**uibusdaz **J**
 geminandum esse in oibus
 compositis a **J**acio affirmā
 tibus. quibusdam vero dicē
 tibus vnū **J** esse abiciendū
Alijs autem sententiam di
 uidētibus quibus placz **J**.
 debere geminari si **J**acio cō
 ponatur cū prepositione de/
 finēte in vōlez vt proncio de
 ncio. rencio ⁊ sic de alijs. **S**i
 ho sponat cū dcōe desinēte
 i consonāte tē eis placz vnū. i.

abnci et p simplex i debere scribi vt subicio abicio et que huiusmodi sunt Auguicio vero iubet in omnibus compositis a iacio i geminari siue cum prepositione in consonantem finiente componatur siue i vocalem Nec solum enccio de nccio pronccio ⁊ renccio ⁊ similia per duo n scribenda esse precepit sed etiã subnccio abnccio adnccio connccio ⁊ cetera huiusmodi Quod si prima breuis inueniatur sicut aliquando reperitur in obnccio abnccio Subnccio et adnccio . tunc i consonans secundum eum debet in proferendo abnci sed non in scribendo Illud michi multo uerius dici posse uidetur quocienscumque prima uerbi compositi cum iacio longa inuenitur semper tale uerbum et scribendum esse per duo n et proferendum nisi e p i sequatur vt reieci deieci et similia Si uero prima breuis sit neque scribendum esse per duo n neque pronuncianum Et h duntaxat in metro sed primuz i abiciendum esse ne sillaba q breuis est contra rationem metri positione producat Breuiatur enim prima de obnccio Apud Statiuz Pectora qz in uisibilibus obicit fumantia muris Produciatur autem apud Horatium Cum michi liuor edax ignauos obncis annos Breuiatur Abnccio apud Statiuz Fontibus intentans Abicit

mostrat qz cruore Produciatur apud eundem Abicit attonite rectoruz culmine sumo Breuiatur subnccio Apud Statiuz Ifata uidere prior subicit gaudius vlixes Produciatur apud virgilium Quantum uere nouo uiridis se subicit alnus Idem dico de renccio quis componatur cum dictione in uocalem finiente Breuiatur quidem apud uirgilium Titire pascentes a flumine rence capellas Est enim reice ca proceleumaticus constans ex quatuor breuibus Produciatur apud eundem Renne ne maculis infuscet uellera pullis Sed hoc ut dixi in metris In oratione uero soluta qua profaz dicim Orator liberiore campo fruit ea qz solum recipi oportere iudicat q usus ex euphonie ratione probauerit Quid uero michi placeat in tanta scriptorum uarietate non facile dixerim Laudarem quidem eorum preceptionez qui sententiam diuidebant. sciret qz pro me non solum frequens usus sed etiam euphonie ratio ubi metri necessitas non obstaret Sed Quintilianus primo suarum Institutionum libro ne id sententiam sua auctoritate me admonz cum inquit Nequi litteram i sibi insidit connicit cum est ab illo iacit quod uerbum cum sit ex prepositione in consonantem finiente composituz et i geminet

Item in ceteris
ta quia et ipse
an colluctatione
Ite qz sepe
tam esse uicari
quatur in ma
re pceptio hec
ipso uicari q
exa comemo
alia pceptio o

De in et con
nibus

Aduersus d
ni ad eas p
uicari uic
et uice In o
tionibus uic
estis a p
tur Quociens
prepositio neq
cu dictione inap
ab ut tuo temp
prepositio ma
ir uillado et coll
coras in quibus
non uobis et l
geminaru hanc
tiam aduoc
pietis ab m v
et huiusmodi
ponatur in re
n in m et oia
per duo m vt
nicio. immuac
u an hanc mo
de hoc amplius
que sequitur

Idem in ceteris videt dicē/
 dū quāq̄ et ipse Orthographi
 am cōsuetudini seruire testet
 Ideoq; sepenumero muta /
 tam esse dicat. quid ceteri se/
 quātur in manus quoz for
 te p̄ceptio hec aliq̄n pueniet
 ipsi videant ego maiorū pre
 cepta cōmemoro. sed iam ad
 alia p̄ceptoz ordiēz auerta?

**De in et con prepositio
 nibus** Ca. sextum

Hactenus d̄ Et et E q̄
 tū ad eas prepositiōes
 attinere visū fuit dictū
 est nūc de In et Con preposi
 tionibus dicetur. de quibus
 talis a Pristiano regula da
 tur Quociens in aut con
 prepositio isepabilis sponit
 cū dictione incipiēte ab l vl
 ab r ut ruo semp n predictaz
 prepositiōnū mutat in l aut
 i r vt illudo et colludo irruo
 corruo. in quibus et silibus
 non dubiū est l aut r debere
 geminari Huic regule Prist
 tianus adncit dictiones inci
 pientes ab m vt mitto mureo
 et huiusmodi cū quibus cō
 ponatur in vel con mutatur
 n in m et oīa talia scribētur
 per duo m vt immitto com /
 mitto. immuto et commuto.
 et ad hunc modū reliqua. s̄
 de hoc amplius in p̄ceptis
 que sequūtur

**De Commutatione in
 Capitulū vñ**

Quia igitur Pristi
 anus precepit n predic
 tarum prepositionum
 oportere in m transire quoci
 enscūq; dicitio sequens inci
 pit ab m. Ratio huius doc
 trine videtur paulo alcius
 repetēda Qui ergo d̄ hac p
 te gramatice scripserūt om̄s
 fere cum Pristiano in hoc s̄
 ueniunt non solum m sequē
 te transmutari n de in et con
 in m sed idem etiam obserua
 ri sequente b vel p siue talis
 dicitio sit simplex vt summa
 per duplex m rumbus pom
 peius siue cōposita vt com
 munis immunis. combibo
 imbibo. computo imputo. ex
 quo illud necessariū est. quo
 cienscūq; aliqua dicitio de
 sinens in n cōponitur cum
 dictione incipiente ab m aut
 a b aut a p semper n in m cō
 uerti velut proxime patuit.
Non enim visa est maiori
 bus nostris bona consonan
 tia si hec littera n scribatur
 sequente b vel m vel p. Eu
 phonia autem quam nichil
 aliud q̄ armoniam quandā
 vocuz dicimus hanc sibi ra
 tionem scribendi maxime v̄
 dicat.

Capitulum viii
de m. non ponenda ante f. c. d. q. t

Sicut autē ante m. b. v. l. p. redā scribēdi racō p. hībz n. imēdiatē scribi. ita ante f. c. d. q. vel t nlla ratio pmittit m. imēdiatē reponi. qd ē vnīuersaliter itelligēdū siue sit dīctio simplex Ut gūsus cancer. mendax. linquo. tento Siue oposita vt anfract⁹ quen cunq. tantundez. propinquus identidem Et q̄ sūt h⁹ mōi Si g⁹ dīctio finita i. m. vt am ppositio inseparabil. quem. cum. tantum. idem et hui⁹ di cōponitur cū dīctiōne icipiente ab f. vel a c. vel a d vel a q vel a t necesse ē vt illud m. mutet in n. velut i exēplis proxime positis apparuit qd nostre etatis vsus ⁊ euphonie ratio approbat.

Capitulum. ix
De dictionibus Gre
cis que scribuntur per ph

Dabitur autē de dictionibus grecis que scribuntur p ph vt p amphylus. nimpha et sic de alijs. vtz debeāt scribi p m ante ph vel p n Sūt qui putāt per m hui⁹ mōi noīa esse scribēda figuram littere potius quā potestātē at

tendētes Eū enī p in hui⁹ mōi noībus scribatur nō tollat ei⁹ figura licet h sequēte sonū habeat de f Et cuz orthographia sit ars de redā scriptura sicut ratio a grecis de hoc noīe tradita ostendit. magis figura licere videt quā potestas attēdēda Simul illud dicūt ph nihil aliud eē qz p aspiratū p vero aspiratū esse p quasi ad dialecticam rationez cōfugientes Nolūt enī qui hāc artē pfitentur vt si concesseris sortem esse hoīez grāmaticū cōcedas etiā eū esse hoīem Appellāt enim argumentandi locū a parte in modo ad suū totū Idem valē autumāt hñ nostri in hac parte de qua loquimur vt si aliqd esse p aspiratum concesseris illud quoqz esse p concedas necessarium sit Putantqz hoc satis se posse confirmare in dictione sumpta a ceteris consonantibus q̄ aspirantur Quales sunt c t r que secundū Pristinū more antiquorum grāmaticoruz possent aspirationē post se recipere sicut etiā p De quibus cū dubitet nemo quin consonantes sint dū aspirētur idem etiam de p dicunt esse iudicandum Precipiunt itaqz hñs rationibus moti vt p amphylus Nympha et cetera grece dictiones huiusmodi per m scribantur Nam in latinis nulla prozsus dubitatio talis residet cuz non scribātur p ph

sed per f. Alij vero in con-
traria sententia sunt dicentes
potestatem littere oporere se-
cundum pristinorum magis quam
figuram considerari. Cum er-
go tantum possit f quantum ph
neque in alio differant nisi quod
ph in grecis sicut in latinis uti-
mur minime dubitandum ai-
unt qui huiusmodi dictiones
sunt scribende per n sequente
ph sicut latini sequente f. cum
f et ph potestate ut dictum est
non differant. sed sola figura.

Illud quoque ad rationem in
contrarium factam respondet
non magis sequi per aspiratum
esse per quam hominem mortuum esse
hominem. Fallitque eos dicunt
in hoc quod locum illum dyalec-
torum arbitrantur nullam ex-
ceptionem recipere. cum certum
sit nihil sequi quocienscumque
in ante aliquid ponitur quod
diminuat significacionem eius
rei quam permiseris vel ex toto
auferat. Minime quidem se-
quitur Ethiops est albus de-
tes ergo ethiops est albus.
Sortes est homo mortuus
ergo sortes est homo. sic et in
hoc dicunt non sequi hoc est
per aspiratum ergo hoc est per. cum
aspiratio addita huic littere
per corrumpat sonum eius. quod
non contingit in alijs conso-
nantibus. tam enim c quam r et t
cum aspirantur eundem sonum
retinent vel paulo leuiorem
quem sine aspiratione habe-

bant. Nec tenere induccionem
illam affirmant que ex dissi-
milibus rebus ad res dissi-
miles traduda sit. Quod autem
ab illis de figura dicebatur
non aliter hoc in scribendo
procedere iquirunt nisi in qua-
tum figura nomini id est vo-
ci littere et potestati deserui-
at. Quorum forte opinio si ta-
men alter horum fieri oportet
potior habenda erit.

Sed tamen et illis et his sa-
tis fieri liceat ego ita de hac
disceptatione sentio omnia hu-
iusmodi nomina conuenienter
per n scribi sed per n debere
proferri. Extat pristiniani Te-
sariensis et Serui grammatici
rebus in similibus sententia
Nonnulla scilicet esse nomina
que vno modo scribantur. alio
vero proferantur sicut patet
in dictionibus que cum ae et
oe diptongis scribuntur et
sine diptongo proferuntur.
Iosephus affirmat de his
nomibus Caius Eneus et si-
milibus que cum per c anti-
quis in codicibus scripta re-
periantur tamen per g profe-
renda esse affirmat.

De Circum prepo. Ea r
Circum itidem preposi-
tio quando componitur
cum dictione a vocali in-
cipiente integra scribi debet
sed non integra proferri ut cir-
cues et non circues pronunciarum

Quod etiā obseruari a poetis videm⁹ in eoz carmibus et ab antiquis oratoribus inceptuz ad nostraz vsqz etatē manasse Joz in supradictis nomibus s. pamphilus nympa et his q̄ sunt hui⁹ di per m scribenda eē volum⁹. Et ita in omnibus fere codicibus antiquis cōperim⁹ sed per n proferenda. cum figura scripture. nomē vero et potestas pronuntiationi deseruiāt.

De sub et ob prepositionibus

Capit. ii

Nunc tempus admonz vt de alijs prepositiōibus dicamus in quib⁹ littera aliqua in cōposicōe aut mutatur aut abncit aut remanet et primo de sub et ob In q̄bus b mutari in r vel in p vel i vel in f vel in g vel in M si cōponantur cum dictionibus incipientibus a predictis consonantibus. Testis locuples ē pristinus cū de Orthographia pertrahat. Trāsit enim inquit b predictarū prepositionū in c. vt occurro succurro occido succido occūbo succumbo occino succino et multa alia ad hunc modū. Trāsit in f vt sufficio officio. Nā et ad et dictione incipiente ab If nllm dat pristi. exēplū ne si b in f mutet ābiguū sit vtruz ex ad vel ex ab cōposita esse putet. Mutatur itē in g vt suggero ogganio. in m. vt sūmitto et ommutesco. i p vt sup

pono. In r vt surripio arripio qd̄ vbi f^m Pristi tam ex ad q̄ ex ab cōponi p̄t. In q̄bus oib⁹ et similibus geinādū est istud c vel f v̄l g vel m vel p v̄l r. nec quisquā miretur si p̄stian⁹ non subiecit huic regule oia exēpla quibus in singulis p̄positionibus pateret b mutari in predictas consonantes cum certum sit in quibusdam malam consonantiam quam greci kakophoniam vocant in quibusdaz necessitatem metri in quibusdam vero coincidentiaz repugnare

Quod coincidentia repugnat i quibusdā ca. xii

Coincidentia itaqz repugnat in his verbis videlicet Ausero Abrodo Abrodo Asporto. Quod etiā verbum Asporto Absporto secundum Pristinum dicitur. et si qua sunt his similia. Mutatur enim. b. in v in. ausero et Ausugio remanet in Abrogo abrodo. In Asporto vero mutat in s. ne si dixerim⁹. affeo Asfugio. arrogo. arrodo. arrado. asporto vubiū sit vtrū cum ab vel cū ad cōposita sint Sed quia coincidentia in oibus locis vitatur. sicut nuper patuit in hoc verbo Arripio quod tam ex ad quam ex ab componitur Quibus vitetur locis et quibus non vsus poetarum et oratorum melius nos in hac p̄

et ars admo
Quod necesse
pugnare regi
Ecclesi
N
ali in
et in eius p
Quocum p
regiatur rati
nate illaba
tracia oio re
p gemari
ca et deponis
et et gemite p
quanti exēpl
naum et alpa
Quidam etiā
bus Oporet q
et ob et potet
ab opie et pot
vobus rēda
et per vni p.
Opotimus ge
ritur ab opote
dicunt interpō
is caula cū opo
na eius vbi p
vero quā p̄m
posicione long
Opio autem
eulor opipare
et ceteris veri
opis. dicentū
per vni p nec
regulam cū n
et ob p̄position
simplicia. aut a
ps venientia
n nomine Opio
vntubiū est qu

te q̄ ars admonēbit

Quod necessitas metri re-
pugnat regule **Ca. Xiij**

Necessitas autem metri
repugnat regule gene-
rali in Omittio Operio
et in eius passiuo Operioz.
Quorum prima cuz breuis
regiatur ratio que est d̄ quā-
titate sillabaz a gramaticis
tradita oio repugnat in vel
p̄ geminari Operioz vero
cū est deponens primā pou-
cit et geminat p. et valet tm̄
quantū expecto. vt operioz
nauem ex aspa redeūtem.

Quidam excipiunt hoc ver-
buz Operioz quasi cōponat
ex ob et portet. sed male cum
ab opis et portet ex quibus
duobus eicta pis fit oportet
per vnū p. Cur autem
Opportunus geminat p. cuz
deriuēt ab oportet. quidam
dicunt interponi p̄ necessita-
tis causa cū apud poetas p̄-
ma eius nois poucat. Alij
vero putāt primā natura nō
positione longaz esse. De
Opinoz autem opinio et opi-
tuloz opipare opulento as
et ceteris deriuatis ab ops
opis. dicendū est q̄ scribunt
per vnū p̄ nec ptinēt ad hāc
regulam cū non cōponātur
ex ob p̄positione. sed aut sint
simplicia. aut ab opis vel o-
pes venientia De hoc ve-
ro nomine Opidum. nō qui-
dem dubiū est quin iquātuz

deriuatur ab oppositiōe mu-
roz geminet p. Inquātū d̄o
deriuetur ab ops opis quia
opem det scribendū esse in o-
ratione soluta per simplex p̄
sed in metro per duplx quia
p̄ducit primam positione cō-
tra naturā sui primitiui. vs̄
tamen vincit. .i. q̄ vbiq̄ per
duplex p̄ scribatur

Quod mala cōsonātia eti-
am repugnat. **Ca. Xiij**

Et etiā mala cōsonātia
frequēs in plerisq̄ cau-
sa q̄ b nō mutet. sed pre-
stitio integra maneat. et max-
ime in hac p̄positione ob q̄
sponit cū dictione incipiēte
ab r vt obruo obrepro et que
silia sunt. in q̄bus euphonie
gratia stat b integrā manē
Potest euphonia causaz de-
dusse q̄ mutatio b i r nō fuit
in huiusmodi verb̄ poetarū
et oratoruz vsu recepta nec
postea iudicio auris p̄bata
Multa enī sūt que non alia
ratione aspnantur nisi q̄ nū-
quā vel raro in cōsuetudine
adducta extiterūt. vel semel
recepta et postea eē moder-
noz vsu ceciderūt. Tan-
tum autez in hac parte sicut
fere in oibus alijs vsus va-
let. vt facili⁹ maledicta pro-
bes q̄ vsitata sūt q̄ benedic-
ta tuearis. si cōsuetudo illa
non receperit

De obscurus et

obscen⁹. capi. xv.

Adidit autē pristinus
supradictis exceptioni
bus hoc nomē obscur⁹
in quo non mutat b sed S eu/
phonie causa iterponit sicut in
fra suo loco meli⁹ ptebit sonat
enī melius obscurus q̄ obcur⁹
auriū iudicio quod raro fallit
Est enī obscurus nomē com/
positū ex ob et cura. s vt dixi i/
terposita; Idem est dicenduz
de obscenus quod nomē cum
veniat ab ob et cenū s interpo
nitur quia melius obscenus q̄
obcenus sonat. Si vero p̄dicte
prepositiones cōponantur cuz
dictionib⁹ incipientibus cū a/
līs litteris quā a c f g m p r.
tūc b integra remanz vt abdo
subdoet sic de alijs

De dis et di prepositi
onib⁹ inseparabilib⁹ c. xvi

Sequitur nūc de dis et
di prepositiōibus inse/
parabilib⁹ q̄ quis in si
gnificatiōe nō differāt in cōpo
sitione tamē nō puā differētiā
habent; Cōstat enī dis posse
cōponi cū dictionibus incipiē
tib⁹ a C. a P. ab F. a T. ab J
consonante. ab S Exemplum
de T discerno ex dis et cerno
de P dispono ex dis et pono. is
de F diffundo ex dis et fundo
de T distraho ex dis et traho.
de J consonate diffūgo a dis et iū
go. de S vt dissuo ex dis et suo

Cū nullo quorū aut filium di
cōponi potest Pristinus ad/
dit hoc verbū diminuo quod
dicit ex dis et minuo cōpositū
sed s i m transire et scribi p du
plex m reperit etiā diminuo p
simplex m ex di et minuo Cuz
ceteris autē dictionibus sepius
di q̄ dis cōponit vt diduco di/
luo dinumero digladioz diruo
et reliqua ad hūc modū cōiu/
gata De cōpositis vō ex dis
et dictione incipiēte ab F illud
tenendū est. sp s h⁹ p̄positionis
dis in f mutari Et oia talia cō/
posita p duo ff debere scribi vt
diffugio diffēo diffido diffūdo
et mīta his filia;

De prepositione trās
ca. xvij

Que prepositiones lit/
teras in cōpositiōe mu/
tēt satis arbitroz in su/
perioribus declaratū Nūc ve/
ro de his in quibus aliqua lit
tera in cōpositione eorū abñcia
tur dicitur Et primo de trās
de qua prepositione ita moder
ni precipiūt Quotiens Trans
componitur cum dictione inci/
piente ab i cōsonante vt iacio
vel a o vt duco vel ab n vt no.
semper ns abñcitur vt trançio
per duplex i Traduco Trano
Quanq̄ Cicero q̄rto ad herē/
niū p̄positiōez hāc integrā sua
uit i trāsnumero cū inq̄t plures
illo mītras oz. si vis hodie trās
nāari forte p̄col ea i pte secut⁹

Quibus mos fuit integras p/positiones vt supius dixi fere oibus opositis fuare. Itrū at circū integra i opositione maneat. 7 qd omnino fuādū sit se quēs pceptio breuif admonet

Capitu. xviii

De circū prepositione

Qircum prepositio est q si cōponatur cū dictione incipiēte a vocali i/tegra debet scribi sed sine m p/ferri vt etiā paulo ante dixim? Nus tamē multorum hoc in scribendo non obseruat sed ple raq ad vocis modū refert. Ne q solū in hoc verbo Circū eo istud attendendum: sed etiam in ceteris. obseruandum esse q/ dā non contemnendi grammati ci auctores sunt. Quibus pla cet nullā oīno dictionem aliter scribendaz esse q̄ sicut profera/ tur. Ibi qz Quintilianum au ctorem huius sententie habere aiunt q̄ hunc esse litterarū vsū inquit vt custodiant voces et velut depositū reddant legēti bus. Quibus cū de oe et ae di ptongis opponitur. non scribē/ das istas diptongos dicūt. s̄ curua qdaz linea vocali subie/ da significandas. Dicūtqz se habere vetustatē non illā qdaz quasi decrepitā q̄ iaz aboleuit s̄ posteriorem huiusce rei testes apud quā omnes librarij hoc obseruant sicut in antiquis co dicibus adhuc patet. Sed q̄c/

quid dicant certum est artem i/psam in quibusdā dōcibus cō trariū vt iā dictū est precipere quod multorū vsus tū antiq/ rum tuz modernorū adhuc ob seruat.

Capitu. ix De con cum et. Quom

Qrimus de circū nunc de con ppositione tra/ dabim? Sed illud pri/ est animaduertenduz plurimū referre inf con p c. o. 7 n. 7 cum per c. u. et m. 7 quom per q. u. o 7 m. Quia con est ppositio inse parabilis. i. q̄ non inuenit nisi in cōpositione. Cum est preposi tio q̄ solū in appositione reperi tur nisi cōponatur cū ista con/ iūctione qz quod non tam p se q̄ virtute diūctionis ei accidit vt Quicunqz et alia ad hunc modum composita in q̄bus tū necesse est m hui/ prepositionis cū in n mutari quia ante q nō potest m precedere vt superius patuit. Sz quom est aduerbiū temporis. Et debet vt. quitilia no placet scribi per q. u. o. m. q̄/ uis partim errore librariorum partim negligentia vsus iste se re in totum exciderit. Revedo ad id quod de ppositione con dicere instituerā. Semper ista prepositio con abicit n si cōpo natur cum dictione incipiēte a vocali vt coerceo cohereo 7 co hortor et q̄ sūt his similia. Fal lit regula i hoc verbo comedo

quod licet sit opoitu ex co et evo
no tñ abicit n b i m mutatur

De interpositione aliquar
litteraz. Capitulum. 20

Etimus de verbis in q
bus aut littera mutat
aut subtrahitur. Reli/
quuz est vt de his dicamus

quibus littera interponitur
Sunt itaqz nouez numero
littere que solent dictionibz
quibusdaz euphonie gracia
non ex vi natura ve formati
onis eaz interponi scilicet b

c. d. l. p. r. s. t. et v consonans.

B Ambio ex am et eo

E Sicubi ex si et vbi

D Prodest ex pre et est

A Obliquus ex ob et equs

P vt Emptus a pterito emi

R Dirimo ex di et emo

S Obscurus ex ob et cura

T Iocundus ab iocundus et iocundus

B Bovis a nro bos

Et cu sic hmoi dictiones o
nant Nūqz eorūdem opo re
sultat potuissz n dicit lrē fu
issēt singule singulis eupho
nie cā inposita hęc de o
pō sitis ex cōmentarijs antiqz
excerpsi. Nūc de ceteris dicē
dum est. et primo de litteris
terminalibus prime aut me
die sillabe. et de geminatibz
e. vel i vel v Consequenter
d his q ab alijs deriuit qlia
sūt diuitia nōnulla noia et
suplatia Postremo alia qdā
subiciēt qbus agnitis q rō
scribendi in multis suanda

lit non difficile cognitu erit

Sed pmo q locus vt pmus
fuit. ita pmum absoluat

De terminacoē. b. lre. Ca. zi

Potest sillabā primā et
mediā tñiare si sequēs
quoqz a b incipiat vt
sabbura. quāuis Virgilius
primā quarto geo: qz corripit
at magis licētia poetica qz ar
te vs dicit ei ibi vt Cimbe i
stabilem fluat iadate sabur
re Quo i versu nē est p sim
ple b scribi nēitate metri co
gēte. Sabbathus. gibbus. gib
berolus. gibber. obba. qd cer
ci accidit qciēs ppositio q
finis in o sponit cū dictione i
cipiente a b vt subbibio subbu
lio etc. Que tñ ssonās b si pre
positio sponat cū dictione in
cipiente ab r vel a p vel a c vt
ab f vel a g vel ab m solz ple
rūqz mutari in poidas cōso
nātes sē dicitur est supi de sb
ab et ob vt occido occumbo
succido succino In quibus
vero vel integra maneat vt
abiciat vel i v ouertat et su
piori doctrina repetat. vbi d
opoicoē poidaz ppositiōnū
tractatū fuit. Si vero poidae
ppoicās sb ab et ob sponat
cū vocibz icipientibz ab alijs
lris qz a supdicti ssonātibz
sp b integ manz velut suo lo
co dicitur fuit. vt abdo obdo
subvolus abhinc. abluo sub
latus. obloqr abnego obnitor
sbir. nlla ergo aēcedēs sll

laba in b p̄t finire nisi sequens
quoq; a b incipiat dūmodo nō
sit cū prepositione i b terminā/
te cōposita vt supra latius ostē
dimus

capitu.

xxij

de terminatione littere c

C Nulla sillabā prepositi
uā terminat. nisi sequēs
quoq; a c vel a q incipi
at vt balca bucca saccus focc^o
ecquis quicq; Atq; ex hoc qz
ostēditur eandē vim habere c.
et q **U**trū autē qd quid per d
an quicquid per c añ q scriben
dū sit. Et an idcirco per d vl ic
circo per duplex c. similiter ad/
quiro p d an acquirō per c añ
q r sic de sillibus nō est huiusce
preceptōnis proprius locus s̄
ad reglam q sequit̄ de d ptinz

capitu

xxiij

de terminatione littere d

D Nullius sillabe prepo
sitiue est terminalis in
simplicibus dictionib⁹
et in plerisq; compositis. nisi se/
quens quoq; sillaba a d incipi
at vt addo adduco reddo red/
duco quod etiāz per simplex d
inuenitur. dum primā corripit
Virgili⁹ in 2° Eneidū. Amile
ram classē et socios a morte re/
duri. producit vero apud ora/
tiū i epodo **D**e B fortasse beni
gna. reducet i sedē vice. r tūc p
gemīnū d scribi debet. **H**ec at
ipsa consonās d in ad p̄positio
ne mutatur sequēte c vel g vel

p vel t vel f vel l vel s vel n vel
r. Excepto hoc verbo pario cū
quo si ad componatur d abnci
tur vel si post s cōsona sequat̄
vt in ascēdo asto et sillibus sicut
in cōpositis ab ad latius dictū
fuit **A**līs autē sequētibus lit/
teris ad prepositio integra ma
net in cōpositōe vt adhibeo ad/
hereo admitto adq̄ro aduoco.
De qd quid vero adquiro ad/
quiesco et idcirco qualiter scri/
bi debeāt non dubiū est pristia
nuz id precipere vt adquiro et
adquiesco p d scribantur cum
inquit **A**līs autem sequenti/
bus litteris. i. diuersis a c f g l
n p r s t. **H**ec littera d integra
manet qz qz ratio superius tra/
dita de c videatur concedere d
posse in c mutari propterea q
eandem vim habeāt c et q **E**t
si queratur cur nō potius mu/
tatur in q a qua littera dicio
sequens in compositione inci/
pit **I**llud respondendum est
nullam sillabam in q finire
Utrum autem quidquid per
d. an quicquid per c scribi de/
beat non aliud michi videtur
qz de quicquā respondendum
Licet **P**ristianus tantuz quic/
quā in exempluz adducat **M**ō
enī exēpla afferuntur vt omīa
enumerentur q enumerari pos
sūt sed vt vno allato aut duo/
bus cetera q sūt eius gn̄is ad
eū dē modū intelligātur **N**ec
ignoro qsdā ex nostris auctorib⁹
voluisse quidquā p d scribi

b z

nihil aliud securos q̄ **P**ri-
stianus in exemplis non ad-
dixit Quicquid. Cum tamē
quicquid expresse posuisse. s̄ non
satis meo iudicio scite. Cum
vltus fere omnium qui nostra
hac etate insignes habentur
scripores ⁊ ipsa ratio tradita
a Pristiano paulo ante de
quicquid probent per c̄ potius
q̄ per **D** scribi debere In-
firma igitur est eorum ratio
qua id conantur ostēdere q̄
Pristianus non exemplifica-
uit de quicquid. Cum exem-
pla vt dixi non tam proban-
di. q̄ declarandi causa addu-
cantur Multa enim ea potior
ratio est habēda que ex ratio-
ne doctrine et vsu maiorū pe-
tita est q̄ que est ab vno vel
a duobus exemplis sumpta.
O si quicquid per **D** scriptū
magis antiquitatē redolere
dicerent q̄ si per **E** scribatur
plus me eorum preceptio ad-
moneret. Est enim magna o-
mnibus fere i rebus antiqui-
tatis auctoritas. Sed h̄ non
dicunt cum iubent p̄ **D** scribi
Veteres enim vt sepe dixi fer-
me semper diuisiones integras
in compositione seruabant.
Quod in hac diuisione quid/
quid videt Quintilianus as-
serere. et ita inuicem suis tem-
poribus esse Tunc hec sunt
verba Nam hoc valere plu-
rimū debet q̄ consuetudo opti-
mi erit. et sic scribendū quid/

quid iudico. quomodo sonat
placuisse. tū quibusdā inquit
quicquid c̄rtam habere ne in-
terrogare bis videmur. s̄ or-
tophica vt ait sepe mutata ē
Nūc enim frequēs vsus q̄cquid
nō quidquid scribit. Frigidus
tū huiusmodi q̄ones ac velut
inanes appellat De idcirco
si volumus diuisionē simplicē
eē doctrina supius a Pristia-
no tradita verat p̄ **D** scribi
Eū nulla p̄mitiua media sil-
laba in h̄modi diuisionibus
possit in **D** finire. n̄ sequēs q̄cquid
a **D** incipiat. Et sic videt
aut p̄ duplex c̄ vt quibusdā
placet aut p̄ simplex scribendū
q̄ neutrum vsus approbat.
Si h̄o idcirco est diuio opo-
ta nihil phibet regula pristi-
ani idcirco p̄ **D** scribi Extat
eius vba q̄bus ipse li. 2. vtit.
Dinque nulla p̄t sillaba desu-
nere p̄positiua. n̄ sequens q̄cquid
ab eadē incipiat. Et h̄ in sim-
plicibus diuisionibus et in ple-
risq̄ compositis In quo non
omnia excipit cōposita. cū di-
cit in plerisq̄ Plac̄ autem
idcirco potius esse opositum
q̄ simplex q̄muis non nullis
simplex potius videat Quid
enim aliud sonat idcirco q̄ cir-
ca id. vt idcirco nihil aliud q̄
id circa sit. quod vsu prohibē-
te nō dicimus. Est enim con-
iunctio rationalis. S̄z missa
facimus illud Constat enim
vs̄ Si arte potentiorē sibi v̄

neare vt iccirco
p̄t cōposita
a. h̄c iccirco
a diuisione
eius diuisionē
bende sint ob
centur p̄nt
mur

Capitulum

De terminis

Dullis

h̄c me

h̄c me

h̄c me

h̄c me

h̄c me

h̄c me

h̄c me

h̄c me

h̄c me

h̄c me

h̄c me

h̄c me

h̄c me

h̄c me

h̄c me

h̄c me

h̄c me

h̄c me

h̄c me

h̄c me

h̄c me

h̄c me

h̄c me

h̄c me

h̄c me

h̄c me

h̄c me

h̄c me

h̄c me

h̄c me

h̄c me

h̄c me

h̄c me

dicare ut idcirco per o scribat
 ipsa euphonia vsam approban
 te: Hec itaq; sunt que in tan
 ta diuersitate scriptorū de pre
 dictis dictionibus qualiter scri
 bende sint obseruāda michi vi
 dentur nunc reliqua prosequa
 mur

Capitu. xxiū

De terminatione. litere f

Nullā sillabam primāz
 siue mediā terminat ni
 si sequens quoq; ab f i
 cipiat. quod non solet accidere
 nisi loco b vel o vel s vel x in p
 positionib' posita fuerit put in
 spositis ex ad vl' ab vel ob vel
 sub vel dis vl' ex. et dictione in
 cipiente ab f supius pceptū fu
 it cū de ppositione eaz ppositi
 onū tractarem' ut Afficio of
 ficio Sufficio differo Effero et
 multa item ad hūc moduz simi
 lia.

Capitu. xxv De
 terminatione littere g

Apuo latinis nullius
 sillabe est terminalis n
 cum loco o vel b ponit
 quod cōtingit quociens ad vl'
 sub vel ob componitur cū dicti
 one incipiente a g sicut iam di
 dum fuit ut Aggero Aggrego
 agger aggeris suggero ogga
 nio. Est autem quādo princi
 palis sillaba si ab n incipit an
 te se assumit g vt Narus Gna
 rus Narus Gnatus Notus

gnorus nauus gnauus nosco
 gnosco noui gnoui: Et si qua
 hns similia inueniuntur. In
 uenitur sepe etiam c in g cōuer
 ti velut in numeris n preceden
 te vt Quadringenti Quingen
 ti pro quadricenti 7 quincenti
 et sic de alijs. Sepe etiam a
 puo antiquos c pro g scribitur
 vt dictum est superius Sicut
 patet in huiusmodi nominibus
 Caius Eneus aut similibus
 in quibus tamē g pro c profer
 tur vt Caius Eneus Adeo
 enim n preposita facit c in g cō
 uerti q; in numeris in quibus
 ea non est seruatur c vt Ducen
 ti Tricenti Sercenti;

capitulum xxvi

De terminatione h.

Nullaz potest termina
 re sillabaz nisi in Apo
 copatis vt Ah oh proh
 Wah pro Aha Oho Proho
 Proha Waha. Ex quibus in
 tegris vltimuz a quod aspira
 tionem sequitur Apocopatur
 id est de sine dictionis abicitur
 Et Proh interiectio per h i
 sine scribitur. Quia proprium
 iteriectionis est vt placet Pri
 stiano voce abscondita profer
 ri. De qua littera ita scribit
 Quintilianus It est nota aspi
 rationis cuius ratio mutata
 est sepiissime cum temporibus
 Nam et parcissime vsi sunt ve/
 b 3

teres aspiratione etiam in vo-
calibus cum edos procosq dice-
bant diu deinde seruatur ne
consonantibus aspiraret vt
gracchis in triumphis erupit
breui tempore minus vsus vt
chorone chentuziones procho-
nes adhuc quibusdam in scri-
ptionibus maneant. Qua de
re. Catullus nobile epygram-
ma inde durat ad vos vsqz
vehementer et comprehendere
et mihi Est etiam sua loquen-
tibus obseruatio sua scriben-
tibus. Ex quo patet Mihi si-
ne c et p h debere scribi. qua-
uis forte vsus in loquendo
videatur c proferre.

Capitulum vicessimseptimum

De k littera

RNullius syllabe est ter-
minalis et supuacua pe-
nes latinos videt. Est
enim Quintiliani sententia. k.
nullis in verbis vtendū esse
cum sit c littera que vim suam
ad omnes vocales proferat

Capitulum vicessim octauum

De l littera

LQuacumqz consonante se-
quente potest antecedentem
syllabam terminare
Exceptis q et r et h. Reliquis
autem sequentibus. l. agrue
potest finire syllabam vt alb^o
vle^o soldū alfenus algeo illd^o
vlmus alnus culpa fulsit al-
tus silua mulxi sedm Pristi-
anū proteritū d mulgeo quod

etiam mulxi facit.

Capitulum vicessim nonum

De m littera

MPotest syllaba in media
dictione terminare qua-
do sequens a b vel a p.
vel ab m incipit vt Cambises
ambo Impium Comparo
Summus nomen suplatiuum

Capitulum tricessimum

De terminacione n littere.

NPotest antecedentem syllaba-
m terminare sequentibus
c vel o vel f vel g vel n
vel q vel r. vt quibusdam placz
vel b vel t vel i vel v etiam pro
consonantibus positus vel x. vt
Concau^o mancus. condico
podo^o. confiteor. infudo. congru^o
angelus annus. inquirō. lin-
quo intrupo. inruo. antius:
Et quia Pristinianus magis
opinionem quod vltimam vsus
est quae sua. dicit libro secundo. sil-
labam posse in n finire sequen-
te syllaba incipiente ab r. Il-
lud inquit in multis tamen
se inuenisse r sequente n in r
conuertere vt Corruo Corrum-
po imo rationabilius in om-
nibus compositis seruari. cum
nec in simplicibus quidem sil-
laba antecedens in n termi-
nari inueniatur. sequente syl-
laba ab r incipiente. De hoc a-
liquis vide supra d in r et cō ubi
proceptio huius artis data fuit

Capitulum xxxi De p littera

Dullā terminat sillabaz
nisi sequens quoque a
p incipiat vt lippus ap
paret et yppocoon

Capitu. xxxij

de r littera

Rpotest priorez sillabam
terminare quacunqz oſo
nate ſepte excepta k vt
mozb⁹ parcus ordo pficio. coz/
finū margo perhibeo perlego i
terlidus carnē carnis corpus
arquitenens curr⁹ molus ar/
tus coruus xerxes In quibus/
dam tamē cōpositis inuenitur
r in l conuerti vt itelligo quod
antiqui dicebant intellego pro
interlego pelluceo pro pluceo

capitu. xxxiii de
terminatione l littere

STerminante añcedētē
ſillabā tantum he inue
niuntur conſonātes ſe/
quētes ſcilicet c m p t et altera
s. 7 i conſonans E in opositis
vt abscondo obscurus. Quia
s terminalis est prepositionis
Nam in ſimplicibus dictioni
bus neceſſe est e eiusdem eſſe ſil
labe vt pascua luscus. M quoqz
ſequēte vel p vel t in ſimplicib⁹
dictionibus ſi antecedar s eius
dem eſt ſillabe vt cosmos pro/
ſpera teſtis. Potest etiam s ter
minare ſillabaz. altera s ſequē
te vt caſſis tuſſis. J quoqz lo/

eo conſonantis in cōpositis ſe/
quente vel p vel c vel t prepoſi/
tione in s deſinente antepoſita
s terminalis ſillabe inuenitur
vt diſiectus diſcucio Diſplicet
diſterminat abſporto quod al
porto dicitur

de terminacione T littere

Capitulum xxxiiij

TSi precedentez finit ſil
labā neceſſe eſt ſequen/
tē quoqz ab ea incipere
vt mitto corra atticus atticet

de X littera. Capi xxxv

XMullā antecedētē ſil/
labam poteſt termina/
re niſi in cōpositis a p/
poſicōe ex q itegra manere po/
teſt ſequēte c vſ p vel q vel t vſ
ſ vt quibusoz placet ſed male
cū s abñciatur ſicut demōſtra
tū fuit in ſuperioribus cū de ex
prepoſicōne dixim⁹ vt excurro
expello exquiro extraho et ſecū
dū illos exſequor in quo vt dixi
s contra opiniōē eorum abñ
citur. A quoqz ſequēte inuenit
in hoc nomie exlex J ſo ſequē
te in eā conuertitur vt Efficio
effundo efferō. Ex qua priſtia
nī regula ſequi videtur eos er/
rare qui ſcribunt ſexcenti ſexde
cim et q̄ hui⁹ di ſunt per x cum
x vt dictum eſt non poſſit alie⁹
ſillabe in media dictione termi
nalis eſſe niſi in cōpositis cū
ex. Abiecta g^o x f^m artē vident^r
b 2

huiusmodi nomina scribenda esse
et ita usus sedecim. In seculis
tamen hoc usus raro obseruat. in
vero et permutat arte et usu
Ceteris vero consonantibus sequen-
tibus et non ex preponi debet
ut ebibo educo egero eludo
emineo enitor eruo eueho et
qua prepositione E plenus vide
ubi superius de ea tractauimus:

Cap. tricesimum sextum

De littera

In peregrinis uocibus
sepe in principio inuenitur sil-
labe. et si antecedat alia
syllaba necesse est eam uel in uolente
desinere uel in n uel in r ut ga-
za zinziber ariobarzanes

Cap. tricesimum septimum

De dictionibus geminan- tibus E I I

Que uocis geminet et uel
i uel u breui potest hac pre-
ceptione absolui. Dia enim
nomina prime declinationis in eam
desinentia ut andreas enneas
preferri debent in genitio et dictione singu-
laribus per duo e. s. ultimus et
debet per ae dipteron scribi hoc
modo enee uel enae. ubi uero
dipteron non seruet quod errore
potius quam arte accidit. tunc per
duplex e scribunt. ut andree
enee. Idem potest dici de omnibus
possessiuis in eius desinentibus
ut pameus pgameus femi-
neus. que omnia quatuor ad ge-
nus femineum per duo e tam in

genitio et dictione singularibus quam in
nominis et uocis pluralibus preferunt
Et ab his qui dipteron ne-
gligunt etiam per duplex e scribun-
tur ut priamee pgamee femi-
nee et que sunt huiusmodi. De
uocibus autem unum dicitur in-
ueniri scilicet ueho quod in pre-
terito imperfecto indicatiui et in
presenti optatiui cum preterito imper-
fecto subiunctiui ac presentis infi-
nitiui geminat e. sed e secundum
aspiratur ut uehebam uehe-
re uehere. In pronome uero unum
per duplex e inuenitur scilicet ee plu-
rale de ea seini generis. Nam
de hec per h debet scribi et per
simplex e ut he. Repit etiam
eee per triplex e per nomine circes
quauis forte ratio uellet pri-
mum et aspirari cum ita circe
uidetur sit ab he iteredictione do-
lentis quia quos in uarias
ferarum formas transmutabat
sed per poetarum cogebat eos uo-
cem talez et gemitum reddere.

Cap. Tricesimum octauum

De geminantibus I in genitio

Quoniam uero desinunt
in ius uel in ium siue sit
propria ut Virgilius
Dracius. Glicerium et dorcium
siue appellatiua ut denarium
vicarium diuortium consortium
semper terminantur genitiuum sin-
gulari in i duplex et per duo
n debent scribi. ut Virgilius
Dracem Glicerem Dorcem Denarium

vicarij diuorij et conforij
Que vero ex his sunt appel-
latiua siliter p duo n sunt in-
nto et vocatiuo plibus scri-
benda ouz sint generis mas-
culini. Item in datiuo et ab-
latiuo pluralibus cuiuscūq;
sint generis vt vicarijs de/
narijs et que his sūt similia
His addunt noia prime de/
clinationis in ia desinentia
vt vigilia amicitia et huius/
modi que in otō et ablatiuo
pluralibus scribūtur etiam
per duo n vt vigilijs amici/
cū et sic de alijs similibus
In verbis autem nonnulla
quarte coniugationis in o de/
sinentia facientia pteritū in
iui vt audiui veniui a vene/
o venis. si fuerint sincopata
scribenda sūt quibusoā locis
per duplex n vt audiunt venne
Petō siliter petij petisti pe/
tunt p sincopā et p duplex n fa-
cit. Dicitur etiaz scdm quos/
dam petisti sincopatū ex sin-
copato. De salio quod repit
facere i pterito salij p duplex
n qoaz credūt nō sincopatū
esse. Ego vero puto esse pteri-
tū sincopatū de salini quis
longo vsu qī nō sincopatum
videat. Eo etiā verbū inter/
dum p sincopā facit in pteri-
to nt p iuit. Unū pno-
men iuenit Is ea io cui? masculi
nū in ntō plurali n et in tri-
plici genere tā in otō q̄ i ab-
latiuo h̄s p duplex n facē. Il-

lud aut aboleuit qd Cicero
ni placuisse testat Quintilia-
nus. vt Ano an anam gemi-
nata n scribat. Tertū est eni
penes vsum et regulas artis
i simplicē in medio ouaz vo-
caliū p̄sertim in dictionibus
simplicib? positā p duplici o
sonāte poni. Nō ergo necesse
est apud nos illud i gemina-
ri. sed Eiceronez illos arti-
secutū esse puto. De Eōn cū
n Adncit ac silib? sati oēm ē

Capitu. tricessimūnonum

De geminantibus II

Que aut p duo v scribē
da sunt illud sine dubi-
tatione tenendū est. Oia
debere p duplex v scribi in q̄
bus post q sonat v. vt equū?
reliquus obliquus grandū/
loquus altiloquus et simi-
lia Quum etiam quando p
q scribitur per duplex v de-
bet scribi Semper enī primū
v post q sedz Pristianū vim
littere amittit. Omnes prete-
rea geniti? plurales q̄rte de-
clinationis per geminum v
scribuntur vt manūū fru-
um. Quedam preterea satis
nota vt strenuus arduus.
proficiuus tuus suus et mul-
ta alia que facile omitto. cū
satis ex voce et sono dinoscā-
tur

Capitu. quadragesimum

De o pro e posita

O Vero quādo ponitur pro e illud perspicuum est i q̄busdā dictionib⁹ more antiquorum adhuc seruari vt anteuortit vortices re/ petonde aduersuz et h̄ qua sūt huiusmodi: Quamuis scipio africanus p̄mus omnū in his ac plerisq; alijs huiusmōi o in e vertisse vt anteuertit vertices repetende aduersum et reliqua ad hunc modū dixisse. Quinci/ liano teste reperitur .

**Incidens De derivatio
ne latinarū dictionum ex
grecis. Capitu xli.**

Inter multa ac varia i quibus nonnūq; latinitas in scribēdo fallitur Nullū fere mihi frequētius viciū videt̄ q̄ id qd̄ ex ignorātia grecarū literarū oritur. Hinc sepe magni auctores decepti multa minus accurate scripserunt multa preterierūt in eorū libris q̄ ad hanc vnā partem de qua nunc agitur attinebant. Multa deniq; tanq; apud nos orta cū ex grecis educta essent non satis docte atq; scite extulerūt Sed ne rē infinitaz aggrediar q̄ temp⁹ quod in preceptis consumendū est in refellendo aliorū dicta consumā pauca statui greca subncere a q̄bus nō nulla in vsum nostrū traducta oli fuerunt. Et quia sepe a nostris latinis multa non aspirantur

cū aspirari debeant aut per p. grecum scribūtur cuz per i latinū scribi debeant vñ ecōtra necessariū putauī nostros homines in quibusdā admonendos de quibus certior factus sui a Guarino veronensi emanuelis Ehusoloz disciplo. magni q̄ dē ingenn ac in vtraq; lingua viro egregie docto. Is enī quātuz a p̄ceptore illo tenebat cui grecia nihil nostra etate vñ ml̄ tarū reruz scientia vel virtute animi par habuit rationē multorum aperuit q̄ ex greco in latinum versa postea extiterunt a nostris ml̄tis locis corrupta Sed quia paucissima reperiuntur de quibus possit in vniuersum precipi Cetera inquit magis grecorum vsu qm̄ arte aliqua aut racōne posse dignosci

In quibus vero nunq; falli potest latitas tria in cōmentarijs grecorū et non plura fere inueni. Primum est q̄ greca omnia cuiuscunq; partis orationis sint in quibus sonat f̄ teste Pristiano per ph scribenda sunt. Habēt enim greci litteram que apud eos phi dicitur cuius loco nos in grecis dictionibus ph scribimus vt phebus pheton phi losophia philippus et hui⁹ di Cetera vō in q̄b⁹ sonat f̄ id est latia oia a grecis nō inflexa scribi dnt p̄ f vt fas nefas fio scūs et filia. Reperiūt tñ qdā latia

q̄ et si certū sit a grecis esse d̄
riuata per f et nō p ph scribi
debēt vt filius filia fama fer
ro et similia Quodā hō alia
sūt a grecis sūpta que p ph
et nō p f sunt scribenda vt so
phisma. Et quedā indifferen
ter possūt tam p f q̄ p ph scri
bi vt farus et philippus secū
dū quosdā de quibus nulla
meo iudicio pōt regula satis
generalis tradi. sed vsus op
timi scribendi magister imp/
mis attendendus erit. dum
idem ab oibus doctis in scri
bendo obseruet. Scdm est
q̄ ulla dictio scribi pōt in p̄
cipio p y grecum nisi aspira
tio p̄cedat. Sicut enīz greci
nūq̄ sine dasea scribūt hypsi
lon in p̄cipio dictionis ita
latini nūq̄ debent hypsilon
.i. y grecū in p̄cipio dictio
nis sine aspiratione scribere
Tantūz enī valet apud nos
aspiratio ante y grecū in p̄
cipio dictionis posita quan
tum apud grecos dasea. Est
enī dasea signū aspirationis
a sinistra in dextraz versū in
vocaluloz iūens factuz cui
figura sic sit Male igit̄ n̄ri
quidā latini nō nulla greca
noīa reponūt in y littera gre
ca. Cū aut debeant aspirar
i p̄cipio et i h reponi aut
per J latinū scribi. Que aut
habeant y grecum aspiratū
in p̄cipio et que J latinū
vel aspiratum vel non dicet̄

cum ad singulas dictiones
scdm ordinem litteraz puen
tum erit. Reliquū vero de q̄
certa potest et sine vlla excep
tione p̄ceptio tradi est q̄ nul
la dictio mere latina pōt per
y grecum scribi. Grecoz enī
noīm causa Pristiano teste
y greca littera vtimur. Itē
autem omnia greca nomina
in quibus J sonat debeant
per hypsilon. i. per y grecum
an p iota. i. latinū J scribi ni
hil certū videt posse p̄cipi. in
his tñ q̄ dubia erūt suadeo
greca q̄bus nos vtimur po
cuis p nostruz J q̄ per y gre
cum scribi. Cum etiaz apud
grecos plura per iota vl̄ ita
q̄ per hypsilon scribantur
Vt us tantū vt dixi grecos
admonet que per hypsilon ⁊
que per iota scribi debeant
Iōē dico de ita q̄ littera pe/
nes grecos i sono nō differt
ab hypsilō vl̄ a iota. Itē si
q̄d ā greca noīa sbicero a q̄/
b' nōnulla i n̄ri vsū detor/
ta sūt multa poterunt apud
nos corrigi i q̄b' cōrigit fre
quēter latinos falli. q̄cūq̄ d̄
riuāt ab yp vt hypbole hyp
batō ⁊ filia. Itē q̄ ex ypo sūt
opōita vt hypotēsis hypote
ca hypocrita oīa vsq̄ p h in
p̄cipio ⁊ p y grecum scribi.
addit̄ his hymn' ⁊ q̄ ab eo
veiunt vt hymnizo hymnis
ta q̄ sili modo sūt scribenda
Que vero ex hoc uomine

hypoos originem ducunt Omnia debent in principio per h et iota. i. i. latinum scribi ut hippocentaurus hippolytus et similia quod tamen nomen hippolytus post l recipit hypsilon que singula greci volunt non solum per h in principio sed etiam per duplex p esse scribenda hermes vero hermafroditus hermentia et que ab hns inflectuntur aspiranda sunt in principio

De consonantibus autem talem pristinam ponit regulam Aspiratio ante vocales omnes potest poni. Quatuor tantummodo consonantibus more antiquorum grecorum postponitur scilicet C. T. P. R. C. ut chremes C ut thraso P ut philippus R ut pyrrhus quod nomen extra versus multorum antiquorum per y grecorum et per duplex r secundum pristinam scribi debet Ex quo patet nullam consonantem in dictione latina aspirationem post se recipere Non ergo satis existimate videntur moderni quidam nichil per c aspiratum scribere cum nulla dictione latina ut dictum est aspirationem post c recipiat Quis catholicus aliquando aspirationem huic littere c per accidens postponi in hoc nomine nihil affirmet. quod nomen cum ex non et hiliu componatur et euphoniae causa ei interponitur Eos tamen errare iquit qui contra pristinam precepta aspiracionem post c scribunt in his dictionibus.

pulcer. catena. sepulchra et similibus. cum nulla dictione latina post consonantem aspirationem recipiat Antiquitas tamen in hoc nomine pulcer c aspirat velut in antiquissimis codicibus sepe penumero legi. Nec tamen omnia igitur ea post c vel t vel r sunt apud nos scribenda. p duntaxat semper aspiratur in dictionibus rectis ubique in pronuncians sonat sicut nup paruit. Quae cumque autem derivantur ab hoc nomine archos debet scribi per ch et i latinum ut Archidiaconus Archipresbiter Archieps Archiclericus Patriarcha Monarcha et similia. Idem observandum est in hoc nomine Chiros et in his quae ab eo derivantur ut chirogia Chiromacia chiroteca et huiusmodi. quibus latini fere omnes in usu quae a chiros derivantur sine h scribantur cuius rei nulla alia puto fuisse rationem quam quod greci nunquam c utuntur. sed vel k vel ea littera quam chi vocant. cuius loco nos ch scribimus Apud quos talis littera chi leviter profertur Nos vero corrupto more c aspiratum non levius sed asperius quam non aspiratum proferimus Quam latinam asperitatem cum non nulli ex nostris viderent non satis apte posse tolli quae iam vetustate esset confirmata maluerunt pleraque ex huiusmodi nominibus sine aspiratione scribere ut levitatem illam graecae proprijs fungerentur quae ad

imitacionem chi littere grece c
 aspiratu facere vt asperitas il
 la male a latinis inuoluta vi
 sare scripserunt itaqz mul
 ta ex his sine h Chirotteca.
 Cirogia Ciromancia et his
 familia In compositis vero
 ab archos C aspiratum reti
 nuerunt Ex quo latine con
 suetudinis error nullaz vide
 tur excusacionez idoneam re
 cipere qz rationem grece do
 Arine seruauerit in deriuatis
 ab Archos et in compositis
 a Chiros C sine aspiratione
 scripserit: Num inuenit
 nomen propriuz centaurichi
 ron quod etiam apud nos p
 C aspiratu scribitur in qz ve
 puto grecoz disciplina rema
 sit qz i vsu nrm driuata ab eo
 nodu pouda sut cu ex chiros
 greco noie pleraqz in latina
 cosuetudinem venerut sicut
 statim exēplū posuim⁹ de ci
 rotheca cirogia et ciromācia
 Dixi de c dicendum est de
 R et T. Nam de P satis vbi
 aspirari debeat superius ad
 monuimus R itaqz in his
 que sequuntur dictionibus
 grecis debz a parte post aspi
 rari scilicet rhythmus. quod
 etiam post T aspirationē re
 cipit Rhesis Rhetor Rheto
 rica Rhetoricus in quibus
 T nō debz aspirari Rhodus
 Rhodius et similia T vero
 in his nomnibus semper a

parte post aspirari debet scili
 cet Theos Thesis Theca
 Ethos Ether Arithmus id
 est numerus. 7 orthos quod
 rectum sonat Idem est de o
 mnibus suis compositis siue
 deriuatis dicendum vt theo
 logus Synthesis antithesis
 bibliotheca chirotteca The
 ologia Theocraticus Theori
 ca Ethica Ethere⁹ Arithme
 tica et arithmeticus. que duo
 nos latini corrupte arismetri
 ca et arismetricus dicimus
 Cum deriuent ab arithmus
 quod ē numerus. Orthogra
 phia vero non solum per T
 aspiratum sed etiaz per ph. 7
 et J latinum scribi debet.
 Protos ho cum suis deriua
 tis vel compositis sine h scri
 bendum est vt Proteron pro
 toplastus Protomartir et si
 milia Idem dico de Cata
 Meta et Anti prepositionib⁹
 grecis enz his que ab eis de
 riuantur 7 componuntur vt
 Catalecticis Categoria Ca
 tegorema. Metaplasimus Me
 ranomia Antiprosl. Antifra
 sis Antiteca. Et reliqz huius
 modi. Nec solum in predi
 ctis latini plerunqz falluntur
 sed etiam in his que sequun
 tur. Epi eniz Graphia Phi
 los 7 que ab eis deriuantur
 scribi debent per i latinuz vt
 Epitaphium Epilemsis Epi
 kola. Orthographia Phi

logia Philosophia phisologus
 Philosophus Philantropos
 philippus et hui' di. Que ve-
 ro deriuatur a physis scribi de-
 bent per ꝑ grecū īmediate post
 ph vt phisicus Physiologus
 phisica Phisonomia Metha-
 phisica ꝛ cetera hui' di. Pꝑr
 etiam. i. ignis per ꝑ grecū scri-
 bitur cum suis deriuatis siue
 cōpositis vt pꝑromantia pꝑro-
 manticus piazhus ꝛ similia
 Nunc de deriuatis quibusdā
 qualia sunt diminutiuā q̄dam
 suplatiuā ꝛ in alis et ī bilis vꝛ
 in osus desinēcia qua scribēda
 sint reliquum est vt dicatur

Ca. xlii De dimi-
 nutiuis in ellus. la. lum

In ellus in ella in ellū
 omnia diminutiuā desinē-
 ncia siue sint substā-
 tiuā vt hic Mellus hec asella
 hoc bellū. siue sint adiectiua vt
 tenellus tenella tenellū scribū-
 tur per duplex l. Neium au-
 tem scribitur per simplex l cum
 non sit diminutiuū sed veniat
 ab hoc verbo volo volas.

Capitu. xliii

Illus. Illa. Illum

In illus in illa in illuz
 omnia diminutiuā desinē-
 ncia siue sint substā-
 tiuā vt hic pugillus hic bacil-
 lus hec petronilla hec drusilla
 hoc villum hoc bacilluz. Siue
 sint adiectiua vt ouillus ouilla
 ouillum Suillus suilla suilluz

ꝛ similia semper scribuntur per
 duplex i Anguilla autē quīs
 nō sit diminutiuū tñ geminat
 l. Deriuat ei ab h' nōie anguis
 qz ad similitudinē anguis sit scā

Capitulum xliii

De terinātib' in Xillus la lū.

In Xillus xilla xillum
 omnia diminutiuā desinē-
 ncia siue sint substā-
 tiuā vt hic taxillus hec maxil-
 la hoc verillum. Siue sint ad-
 iectiua vt hic Paurillus pau-
 rilla paurillum semper scribū-
 tur per duplex l.

Capitulum xlv. De

terminantibus in olus la. lum

In olus ola oluz omnia
 diminutiuā desinē-
 ncia siue sint substā-
 tiuā vt hic Mellus hec asella
 hoc bellū. siue sint adiectiua vt
 tenellus tenella tenellū scribū-
 tur per duplex l. Neium au-
 tem scribitur per simplex l cum
 non sit diminutiuū sed veniat
 ab hoc verbo volo volas.

Capitulum xlv. De

terminantibus in vilus la lū.

In vilus vlla vllū Oia
 diminutiuā venientia
 a primitiuis desinenti-
 bus in vs habētibus v longā
 in penultima scribuntur ꝑ duo
 l vt Villus vlla vllum Quod
 deriuatur ab hoc nomine vn'
 vna vnum in quo producitur
 Similiter nullus nulla nullū
 et sic de silibus Fallit regula

in hoc diminutio paululus
la. lū. qd licet veniat a paul^o
vbi v ratione diptongi pou
citur. tñ nō geminat. l. quia
scdm Pristianū libro tertio
Natura diptōgi est nūq̄ pa
ti eandē ssonātem imēdiare
post se sequentem geminari.
Scdm vero. l. debet etiā sim
plex esse quia media corripit
et sic paululus la lū vbi que
scribitur per simplex. l.

De terminantibus in vl^o
vla vlum Capi xlvij

In vltima vltima vltima
diminutio desinentia
venietia a primitis nō
habentibus v longaz in pe
nultima scribūtur p simplex
l. vt annulus qd nomē dēi.
uatur ab annus. Catulus. i
puus canis. Catula. i. pu
canis. Racidulus la lū. Ca
tullus vero p̄riuz no^o viri
scdz Marcialē tertio de nup
tius philogie et mercurij ge
minat. l. et poucit penultiaz
Unde Catullus veronēsis
in principio. Quo licet inge
nio vestrū celebrate catullū
Scdm aliq̄s vero scribit per
simplex. l. qz apud eos corri
penultimā. sic apud Lucanū
in scdo. Quid sanguine ma
nes placatos catuli referaz

De terminatis in Culus
a lam. Capi xlviii

In culus cula culū oia
diminutio desinentia
sive sint substantia vt
hic paterculus hec matercu
la hoc munusculum sive sine
adiectiua vt plusculus la lū
sp scribūtur per simplex. l.

De terminatis in Limus
Capitulum xlix

In limus oia suplatiua
desinentia vt facillimus
agillimus gracilli^o hu
milli^o similli^o. 7 q̄cūq̄ ab his
sponūtur sive deriuātur sp
debet scribi per duplex. l. vt
facilis agilis gracilis humi
lis similis corripunt enim. i
ante. l.

De Terminatis in Alis
Capi quinquagesimus

In alis omnia diminu
tio desinentia. vt libe
ralis curialis officialis
riualis cōmensalis et his si
milia per simplex. l. sunt scri
benda. et producunt penul
timam. Obliqui vero casus
qui a neutris in al desinen
tibus formantur vt animal
tribunalis simpliciter p sim
plex. l. scribi debent et in pe
nultima produci Si vero
sunt generis masculini corri
piunt penultimam. vt hani
bal Ihanibalīs Astrubal as
trubalis. 7 scribuntur omnia
per simplex. l.

Capitu. li
De terminatis in bilis

In bilis omnia desinen-
tia vt amabilis equa/
bilis nobilis et huiusmodi
seper debent scribi p simplex l.
et corripunt penultimam. Ita de
nunc de derivatis nunc de quibus
dicitur alius dicendum videtur Et p
mo de his q contra vsu multo-
rum scribi debent sine p.

Capitulu De illis que
sine p scribi debent.

Nulla dictio cuiuscuqz
sit partis orationis p
habere iter m et n p. im-
mediate postam. ita enim placet
his q de Orthographia scripse-
runt Infra scripta ergo omnia et
q sunt eis filia debent scribi sine p.
s. damnus columna somnus au-
tumnus alumnus temno cote-
mno et que huiusmodi nomina sunt
Nulla enim ratio patet p inter m. n
in eadem syllaba poni. nec vlla syllaba
potest in p finire nisi sequens incipi-
at a p. nec p ante n potest in me-
dia dictione latina in principio
syllabe poni. nulla ergo talis di-
ctio potest per p scribi. M vero cum
n iungi in eadem syllaba nulla ra-
tio prohibet. Stannus vero tiran-
nus solennis et q ab hoc nomine
annus componuntur debent scribi
non solum sine p. sed etiam sine m
Duplicat quidem n velut con-
ter tradunt omnes qui de Or-
tographia tradauerunt. Partz

ergo q sunt illa que sine p sunt
scribenda.

Capitulu. de littera p po-
nenda inter m et t.

Ninquam ante t ime-
diate reponi potest in vna
et eadem dictione quod
non solum communis grammati-
corum opinio sed etiam ratio de
compositis superius data con-
firmat. Necesse itaque est quod
docuimus aliqua syllaba finitur
in m t sequente q p interponatur
vt emptum emptum contemptum co-
temptum comptum comptum et sic
de omnibus derivatis ab his
aut compositis et ceteris ad eorum
similitudinem formatis. Nulla
enim syllaba precedens teste pri-
stiano potest finire in m nisi se-
quens quoque a. b. vel p vel al-
tera m incipiat vt cambises am-
mon et similia.

capitulu. de termi-
natis in rimus

In rimus omnia super-
latiua desinentia scribun-
tur per duplex r vt acer-
rimus pulcherrimus tenerrimus
et huiusmodi filia. Excipitur vnus
superlatiuum anormalum siue
irregulare scilicet plurimus quod
scribitur per simplex r cum om-
nibus suis compositis

capitulu lv de termi-
natis in simus

In sumus omnia superlatiua desinētia scribūtur per duplex s vt pessimus albiſſimus fortissimus et similia Male ergo scribūt qui dā pessimus p r et non per duplex s cū nullū superlatiuū desinat in xim^o Exceptis maxim^o et proximus. Teste pristia. vbi de superlatiuis tractat

Capitu. lvi De verbis geminantibus s.

Omnia verba in o desinētia cuiuscūq; sunt cōiugationis gemināt s in pterito plus q̄ pfecto optatiui subiūctiui et infinitiui vt amauissem docuisses legissem audiuisses amaui docuisti legisse audiuisti. Idem est intelligendū de istis quatuor anomalis Sū volo fero et edo cū omib^{us} suis cōpositis vt fuisse voluisse tulisse edisse. Essem etiā et esse siue veniat a sum es est siue ab edo es est geminat s.

Capit. lvii. De verbis habentibus p ante tum.

Omnia hō generaliter habent p ante tū in supino satis potest ex regulis pristiani intelligi. Oia enī preterita in p̄si v̄l in p̄i v̄l in m̄i ex eūtia faciūt supinū in ptum. Sed illa tñ m habent añ ptuz q̄ in presenti prius illud haberūt vt cepi captum. coepi coeptū quod verbū diphongatū

reperitur. rupi ruptū scalpsi scalptū. compsi cōptū. sumpsi sumptum. Dempſi demptum Scripsi scriptū. Nupsi nuptuz. Emi emptum. rapui etiā raptum facit. Ex quo intelligitur campsi a predicta regula debere excipi quod etsi mpsi faciat in preterito per mutationem b in p. tamē nō facit in supino cāptuz sed potius campſū. quod miroz a pristiano non fuisse exceptuz nisi forte illud velimus dicere sine p̄scribendū esse cui pristianus in decio et vsus repugnat

capitu. lviii. Adhuc de verbis s geminantibus

Omnia verba moralia siue imitatiua in so desinentia gemināt s p̄ totā declinationē vt patrisso matrisso fratrisso. reperitur etiā patrisso matrisso per z habet enīz hec littera z cū s magnā conuenientia. Itē omia verba desideratiua desinentia in so gemināt s vt capesso facesso ab hac regula excipitur Arcesso sis et omia desideratiua q̄ formātur ab vltimo supino habēte s simplex vt visum visu viso visis. Oia verba frequētatiua et mendicatiua veniētia a supino habente s duplex scribūtur per s̄ geminū vt quassū quassu quassulo quassas quassurio quassurifessū cello quod non est in vsu in simplicitate. cello cessas cessurio cessuris de asso assas ab

isso abillas lasso as casto as
musso as et si qua huiusmodi
sunt que geminant s dicitur infra
cum ad ordinem litterarum p/
uenerimus

Ca. quinquagesimum nonum
De illis que geminant s s
tantum in preterito

S Eminantia s tm in pteri
to et in supio hec et no
fere plura i o desinetia iueni
unt. iubeo. quatio. meto. pre
mo. cedo. i. locu do q oia gei
nat s i pterito. vt iussi iussu
quassi su messui su pressi suz
cessi su. Idem e de deriuatis
ab his dicenduz vt iussurus
quassurus messurus et sic d
alys

Capitu. Sexagesimum
De geminantibus S in
supino

Omnia verba tercię diu/
gacōis desinetia i dio
vt fodio. Itē i do n pce
dēte abiciētia. n. i pterito. et
corripicētia vltimā pteriti vt
scindo scidoi scindo fidi debēt
scribi p duplex s i supio cuz
oibus deriuatis ut fissu scif
suz fossu fissus fossus sciff et
sic de alijs a supio formatis
Nullū itaq aliud vbu p me
scde tercię vel qrtę diuatio
nis desinēs i o pter supōicta
et pter geminātia S in pnti
de qbus paulo añ dictū fuit
debz scribi p duplex s i supi

no Exceptis vbis q sequunt
videlicet mitto sedeo pateo
pado careo q oia geminat s
i supio vt missu sessu passum
supinu taz de pateo qz de pa
do et patior cassu repit eciaz
caritu. de quo verbo i suo lo
co dicitur. Itē de oibus o
positis et deriuatis dicenduz

Ca. sexagesimum primum
De verbis in or gemina
tibus S

Omnia verba in or desin/
entia q veniunt ab adi
uis geminantibus s in
supino de quibz prime dem
fuit debēt scribi p duo s in p
terito perfecto et plusqperfecto
cuiuslibet moi. et i futuro sb/
iudiu. Si vo sūt vba depo
netalia desinetia in dioz vel
in tioz debēt scribi p duplex
s in pterito et supino vt fodi
or fossus suz vel fui gradior
gressus su vel fui gressu gres
su. patior passus sum vel fui
passum passu. Excipitur hoc
verbum potior quod habet
potitus sum vel fui potituz
Additur predcis fateor qd
similiter geminat s in prete
rito et supino. vt fallus sum
vel fui fallum fallu. Idem
est de oibus copositis et de
riuatīs ab his tenenduz vt
confessus. congressus. com
passus. confassus su vel fui.
et cetera a predictis deuota

Dico: vero q
conati copo
per. quādo aut
animi facit nū
De terminat
scum

Item de
scor desine
bent per c

lectiones per se v

nent s quis i or

scus dūo ricas m

laris vltiri vltira

Eia die labuica la

lay vici. Repertur

et vici in eadem fi

ne. Italo palcis p

ris nolo nolent

vilco vilcis. velco

ab his deriuant

mutar vt pilcis ve

labul. disciplina. di

linia multa alia po

ut verba aduoci in

tribi debz post vt fer

ni. particularia effen

in hac parte de gene

cepis intencimas

eradantū cū ad int

dicem litterarū in fi

onibus perueniri

Capit. Sexagesimū

De illis que p

nt et per c lon

Quedam esse

liet per E lo

libenda non

nis grammatic

Vitior vero quando pertinet
ad conatū corporis facit nixus
per r. quando autem ad conatū
animi facit nixus per simplex s

De terminatis i scus sca scum

Capitulum XXXIIII

In scus sca scū i sco vl i
scoz desinentia scribi de
bent per omnē suam in
flexionē per se. vbiq; enī reti
nent s quīs c non sonet vt di
scus disci viscus visci. Inde vi
sceris visceri viscera viscerum
Esca esce labrusca labrusce vi
scuz visci. Reperitur enī viscus
et viscū in eadem significatio
ne. Pasco pascis pascor pasce
ris nosco noscis. noscor nosceris
disco discis. vescoz vesceris r q̄
ab his deriuantur vel compo
nuntur vt piscis vescibilis no
scibilis. disciplina. discipulus et
similia multa alia possent noīa
aut verba adduci in quibus c
scribi debz post s vt scio scindo
nisi particularia essent. Et nos
in hac parte de generalibus p̄
ceptis intendimus r d ceteris
tradaturi cū ad institutum or
dinem literaz in singulis dicti
onibus peruenerimus

Capitulum Sexagesimūsecundum.

De illis que per t scribū tur et per c sonant

Quedam esse nomina que
licet per t sonent. tamen
p̄ t scribenda non solum eom
munis grammaticoz schola s

etiā ipse vsus testat qualia sūt
ea que formant a genitio scde
declinationis. vel a datiuo ter
cie habēte T in vltima sillaba
ante i p̄ additionē de vs vel a
vel vm vt laurentius pruden
tia consortium Quod ex primi
tiuis eorum facile perpenditur
si quis formationē eorum dili
genter attendere voluerit For
mat enī laurentius ab isto ge
nitiuo laurenti addita vs. pru
dentia ab hoc datiuo prudētī
a adiuncta. Consortium similis
ab hoc datiuo consorti assūpta
vm. Idem de omnibus simili
bus est dicendū cuiusmodi sūt
Vincentius Boetius Orati^o
Constantia. Continētia Equi
notium. et que ad predictum
modum formantur Ibis addit
ysidorus in sua orthographia
nomina latina i tia desinentia
que ne greca putent per T asse
rit esse scribenda. cuius hec sūt
verba Nam cum iusticia sonū
E litere exprimat. tñ quia lati
num est p̄ T scribet. sic militia
malitia nequitia et cetera filia
Multi tamen i ea sententia sūt
vt omnia nomina deriuatiua
que formant p̄ additionem de
cuis vel cia vel ciuz per T scri
benda sint et non per T Et ita
pleriq; in scribendo obseruant
In antiquis vero codicibus
fere semper huiusmodi nomia
inueniuntur per T et non p̄ T
scripta Quare ad opinionem
Ihidori accedenduz puto Ter/

tius etiā scribēduz est p t. cū
a tritos noie greco iflexū sit.
Ca. sexagesimū quartum.
**De terminatis in cio et
in cior**

In cio et in cior oīa ver-
ba desinētia in qbus t.
sonat in scda psona ver-
bi vt quatio quatis et pati-
or pateris sp dñt scribi p t in
pma q̄uis ibi sonat c vt q̄tie
bā quatiā patiar patiebar. ⁊
ad hūc modū cetera que sūt
his similia Verbalia vero
oīa in tio desinētia vt lectio
amatio dilectio et reliq̄. Itēz
oīa opatiua in tior vel tius
desinētia a positīs t habenti-
b⁹ veniētia vt fortior fortius
votior votū amātor amā-
tius sine aliq̄ dubitatioe de-
bent p t scribi. Sinantē veī-
ūt a positio habente c vt au-
dacioz felicioz sagacioz ceci-
or ⁊ filia pspiciū est ea p c ⁊
nō p t esse scribēda Forman-
tur enī ab his positīs scz au-
daci felici sagaci ceci breuia-
ta i et assūpra or. hñda itaq̄
ē i his sic et i ceteris a qbus
tīa oriūt diligēs cōsideratio

Ca. sexagesimum quintuz
De Iustitium solstitium
equitatum et cetera

In cō dubitāt de hoc
noie Iustitiū vtz per t
an p c scribi debeat qui
si opositōz ei⁹ attēderit vide

būt vtroq̄ modo scribi posse
Inquātuz enī oponit ex ius
et taceo scribēdū ē p c. i q̄n^m
vero a ius et statio venit tūc
debet scribi p t. De solstitiuz
equitatiū et filibus nō ē du-
bitāduz qui scribant p t. Tō-
ponit enī solstitiū cum sol et
sto stas quasi statio solis fili-
ter equitaciū cum equus et
sto quasi equitatio. Idem ē
in similibus seruāduz. Cete-
ra in quibus c sonat eciam
per c sunt scribenda nisi sint
forte ex greco nomie eodū
in quo t sonat vt tercius qd̄
ex greco nomine tritos con-
ortum esse paulo aute vidū
fuit. Greci cum c simplici ca-
reant nūq̄ c per t pnūciant
Idem ergo erit in his nomi-
nibus obseruandū quod in
supradictis que a primitiuo
habente t formantur. Satis
de his que scribuntur per t.
cum habeant sonum de c di-
dum videtur. Nunc de his
que c habent ante t in supio
et in deriuatis ab eo dicem⁹

Ca. sexagesimum sextum
De habētib⁹ c āte t i su

Verba omnia facientia
preteritum perfectuz in
xi faciunt supinum in
dum per c añ t vt augeo au-
ges auxi audū. lugeo luges
luxi ludū. mulgeo ges mli
mlū. qd̄ tñ freq̄nci⁹ mli ml
sū sac. filiter viri vidū. veri

vedum. traxi tradum. Tori co
 dum. sanxi sandum. Vinxi vin
 dum. pinxi pidum. vnxi vndū
 finxi fiduz. reri redū. allexi alle
 dum. struxi strudum. dixi didū
 duxi dudū. pūxi pundum. cin
 xi cindum. tinxi tindum. extin
 xi extinduz. planxi plandū. ve
 xi vedum. surxi suredum. Jeci
 iaduz. ici idum. 7 sic de alijs ni
 si careant supinis. Excipiunt
 figo fixi. fluo fluxi. et flecto flexi.
 pecto peri vel perui. necto nexi
 vel nexui que faciunt supinuz
 in rum per x vt fixum fluxū. fle
 rum perum nexum. Quamuis
 vetustissimi scdm Pristianū de
 hoc verbo fluo fluxus pro flu
 rus et fluxurus p fluxurus di
 xisse reperiant. Male igit qui
 dā scribunt mīdo per T añ to
 cū faciat in prō mīsi. p simplex
 s 7 missuz per duplex ff in supi
 no 7 non mixi mixum quod ne
 cessario faceret si T ante to ha
 beret Adount supradictis ver
 ba que sequunt quoz et si nul
 lum faciat preteritum in xi ta
 men oīa faciūt supina in dum.
 vt facto facis feci factum. Vin
 co vincis vici vidum. Pango
 gis pepigi padum quod etiaz
 est supinum de pegi 7 paciscoz.
 tango gis tetigi tactum. Ago
 agis egi adum. frango gis fre
 gi fractum. lego gis legi lectuz
 Relinq̄ relinquis reliqui reli
 dum. Redigo gis redegi reda
 dum. Expergiscoz expergisceris
 experedū. Amicio amicis ami

cini amidum Idem est de simi
 libus 7 de oibus eoz composi
 tis 7 deriuatis dicendū Nūc
 de his que sunt scribenda p x
 dicendū

Ca 16

De his que termināt no
 minatiuum et vocatiuum
 singulares in X.

OMnia in gis vel in cis ge
 nitiuum facientia semp ter
 minant nominatiuum 7 vocati
 uum singlares in x vt dux ducis
 fex fecis rex regis lex legis Ad
 ois his nix niuis. nox nodis. se
 nex senis in singulari numero.
 Naz in plurali senes p s scribi
 debet Supellex supelledilis. q̄
 licet non faciant genitiuum in
 cis nec in gis. tamē scribuntur
 in nōinatio 7 in vocatio sin
 gularibus p x Excipiunt a pre
 dicta regula Tages astrages
 propria viroz nomina et si q̄
 alia inueniuntur similia que li
 cet faciant tagis 7 astragis in
 genitiuo non tamē per x in no
 minatio. s per s scribi debent
 His adountur que ab hoc no
 mine yncia veniunt in vns de
 sinencia vt Quinquys Decūs
 Sescuns et similia que licet fa
 ciant genitiuum in cis vt quin
 cuncis decuncis sescuncis. nō
 tamen sunt per x in sine sed per
 ns scribēda. Mox vero aduer
 bium temporis per x sed mox
 pro more per s Similiter vix
 aduerbium remissium per x

His p fortitudine corporis
 vel p violentia p s scribēdū
 eē nō dubiū ē. Locuples mi/
 les ⁊ alia qñ ē ad vbiū. siliū
 nisi cōiūctio exceptiua. pessi⁹
 vigesim⁹ et silia pculoubio
 sūt per s et nō per x scribēda
 vt nixi vigerim⁹. Multa alia
 inueniūtur que cū debeant
 scribi per s scribunt per x. et
 que per x scribunt per s. qđ
 viciū quia frequētissimuz
 est paulo amplius dicenduz
 videtur. Et primo de facien/
 tibus preteritū in xi per x. de
 hinc de ceteris scđz ordinez

**Ca. lxxviii De his que fa
 ciūt preteritum in xi**

Verba scđe coniugationis
 in geo desinentia voca/
 lem longam vel diptō/
 gon ante geo habentia faci/
 unt preteritū pfectuz in xi p x
 vt frigeo frixi. lugeo luxi au/
 geo auxi. mulgeo vero mul/
 si per s regulariter facit. qm
 uis et mulxi per x scđm quos
 dā teste Pristiano faciat dif/
 ferēcie causa. ne preteritū hui⁹
 verbi mulceo esse credat. pre/
 didis aut adduntur. verba
 duo scilicet luceo ⁊ polluceo
 que luxi et polluxi in preteri/
 to faciūt. quod de preterito
 pfecto indicatiui modi dictū
 est quāruz ad hanc litteram
 x. idem est de oibus alijs pre/
 teritis ab eo formatis intel/
 ligendū. Sunt enī oia per x

scribenda. vt frixeraz frixisse
 frixerim frixisse. quibus etiā
 futuz subiūctiui additur vt
 frixero frixeris quod non so/
 lum in hac scđa coniugatione
 sed etiā in vbiis terciē et q̄rte
 faciētibus preteritū in xi est i/
 telligendū. Et hec de preteri/
 tis scđe coniugationis in xi
 terminātib⁹. Sequit nūc de
 verbis terciē coniugationis si/
 militer in xi p x preteritū fa/
 cientibus

**Ca. lxxix De verbis terciē
 coniugationis in xi preterituz
 facientibus**

Verba terciē coniugatio/
 nis in cio per c desinen/
 tia. vt allicio et aspicio
 faciūt preteritū pfectū in xi vt
 allexi asperxi. Excipiūtur ab
 hac regula habētia a breuē
 ante cio que faciūt preteritum
 pfectū in ci vt facio feci perfi/
 cio pfecti. Item hoc vbiuz eli/
 cio quod elicui facit in prete/
 rito. Si vero desinunt in co
 per c et habeant vocalez lō/
 gam ante co. vt dico et duco
 faciūt preteritū in xi vt dixi
 et duxi. conq̄nisco cōqueri p
 x in preterito facit. De his au/
 tem que in go desinūt talis
 datur regula. Oia verba in
 go desinentia dūmodo non
 habeāt r ante go faciūt pre/
 ritū in xi vt Rego rexi. Cor/
 rigo correxi. Frigo fixi. Fin/
 go finxi. Sugo luxi Pango

pani quod et
 et regi pang
 riam pupug
 verbum lego
 omnibus sui
 bus excepis
 gligo ⁊ collig
 teria in xi vt
 dicit Ago et
 his compositi
 faciūt preteritū
 egi dego regi
 fringo correxi
 ro a rego habent
 inueniunt faciūt
 vt lugo lurrexi.
 et similia. Que
 in ho aspiratiōe
 faciūt similiter
 verbo peri trah
 tibus aut in q̄
 reperit. l. coquo
 in preterito. C
 vident in To cp
 hanc preteritum
 de hui⁹ pfecto peri
 reperit etiam peri
 x. Si autem hō
 gationis desinan
 cium preteritū in
 xi conuino vici
 conuino conu
 gationis quod
 preterito vel cor
 vident in v o di
 me faciūt pre
 namo acui. imb
 his excepis. l. n
 hanc frueri flur
 nia nulla alia

panxi. quod etiam pepigi facit
 et pegi. pungo punxi. reperitur
 etiam pupugi Excipitur hoc
 verbum lego quod facit gi cuz
 omnibus suis compositis. tri/
 bus exceptis scilicet intelligo ne/
 gligo ⁊ diligo que faciunt pre/
 terita in xi vt intellexi neglexi
 dilexi Ago etiam ⁊ frango cū
 suis compositis excipiunt que
 faciunt preterita sua i gi vt ago
 egi. dego degi. frango fregi. cō/
 fringo confregi Composita ve/
 ro a rego habentia R ante go
 immediate faciunt preterita in xi
 vt surgo surrexi. pergo perrexi
 et similia. Que vero desinunt
 in ho aspiratione o precedente
 faciunt similiter preterita i xi. vt
 veho veri traho traxi Desine/
 tibus aut in q vnū solū verbū
 reperit .s. coquo quod facit co/
 xi in preterito. Quecunq; aut
 desinunt in To e precedente to
 faciunt preteritum in xi vt fle/
 do flexi. Nedo peri. Nedo nexi
 Reperit etiam perui ⁊ nexui p
 x. Si autem vba tercię coniu/
 gationis desinant in vo tūc fa/
 ciunt preteritū in xi. vt vivo vi/
 xi. coniuo onixi. Reperit etiā
 coniuo coniuo scde coniu/
 gationis quod facit coniuo i
 preterito vel conuixi Si vero
 desinat in v o diuisas sillabas
 tunc faciunt preteritum in v i.
 vt acuo acui. imbuo imbuui. du/
 bus exceptis. s. struo ⁊ fluo q
 faciunt struxi fluxi In ro desi/
 nentia nulla alia habent in p/

terito x. nisi inq̄ntum a presenti
 recipiunt ⁊ habēt x ante v i. vt
 nero nexui. tero terui. Et hec
 de verbis tercię coniugationis
 habentibus x in preterito pfe/
 cto indicatiui ceteris q; preteri/
 tis ab eo formatis. Restat vt
 de verbis quarte coniugatio/
 nis in xi per x facientibus pre/
 terita dicatur

De verbis quarte coniu/
 gationis in Xi preterituz
 facientibus Ca lxx

Desinentia in Tio p T
 quarte coniugationis
 habentia Ante Tio.
 faciunt preteritum in xi vt vin/
 cio vixi. ⁊ sancio sancis sanxi
 quod sine T scribit. aliter san/
 dis non sancis i scda persona
 faceret Reperit etiam sanciuui.
 Excipitur hoc verbum amicio
 amicis quod amiciui facit in p/
 terito Et scio scis in quo licet
 non sonet T ante i tamen p T
 scribitur post. s. ⁊ facit sciuui in
 preterito. Hec sunt que de ver/
 bis scde. tercię. ⁊ quarte coniu/
 gationis verbis in O desinen/
 tibus ex Pristiano habui que
 per x in preterito perfecto scribi
 debeant Si vero desinant in
 oz quoniaz omnia huiusmodi
 verba carent preterito. sed vti/
 mur participio preteriti tpris
 cum verbo substantiuo loco p/
 teriti. Ratio eorum ex supinis
 scdm regulam verborum desi/
 nentium in O erit repetenda.

Et si vba i o desinetia no re/
 pirer vt in coibus et depon
 talib' formada erit vox adi
 vt pateat que sint illa supia
 que scribunt p r in vltima sil/
 laba q' sut admodum pauca
 vt fluxu fixu flexu peru nex/
 um que oia faciunt ru i supio
 Quib' addunt amplexor co/
 pletor et nitox qn p'inet ad
 vires corporis q' faciunt i su/
 pino opleru amplexu nixum
 Misceo etia habz r an t in su/
 pio vt mixtu mixtu. quod de
 oib' a supio deriuatis vbiq'
 est intelligenduz Addit nero
 qd facit nexu sic etiam suum
 p'mitit scz necto. Textuz vo
 textu. licz habeat r an t cum
 his q' deriuat ab eo. no tñ h
 ta ex natura q' ex prima p'so/
 na indicatiui. Quare dicen/
 dum videt q' sint verba gna
 liter per r in prima p'sona in/
 dicatiui scribenda

De v'bis que p r i p'ma p'sona
 idicati scribi debeant. ca. lxxi.

OMnia verba frequetati
 ua vel desideratia a su
 pino in ruuz vel in ru p
 r venietia debent silir p r scri
 bi in p'ma p'sona idicati cu
 tota iclinatoe sua. vt nero al
 nexo is. flexo as. flexo flexis.
 pero as pero is. et sic d' cetis
 formatis a supis paulo supe
 rius enumeratis in rum vel
 in ru desinentib'. pauca his
 adduntur scilicet Coaxo coax
 as qd e' propriu ranaz. laxo

laxas. faxo faxis. vero ver/
 as. tero texis et si qua alia
 his iueniuntur similia

Recapitulatio de Ihypsi
 lon et z. Ca lxxii

DE hypsilon id est y gre/
 ca et z satis in genere
 dictu fuit supra. cetera
 que sunt in singulis verbis
 plequenda patebunt. cu ad spe
 ciem oim et ad pres suas se/
 cunduz institutu ordinem per
 ventum erit.

Conclusio prime partis
 huius tractatus de Orto
 graphia. Ca lxxiii

Non sum nescius plura
 de orthographia ab alif
 scripta esse. mltaz a me
 que dici potuisset p'termilla
 Sed no oia complendi p'posi/
 tu fuit. ea tm a p'ncipio scribe
 re istitui in q'bus frequetius
 errat. Et quia ars plurimis
 no placz. vel q' no eis vacat
 singulas p'tes ei' sedari vel
 q' ea plurib' difficilior agni/
 tu videt huc locu p'muz q' to
 tus ad arte attinet claudaz
 Et ad singlas dictiones de
 q'bus magis dubitari osue'
 scdm ordine l'raz veniaz. Si
 qdam prius ante ipam rem
 de qua scripturi sumus eos
 admonuerim'. q'bus huc lit
 teraz ordine sequi p'positum
 erit. Na quo minus artis lo
 cus iste in se habebit eo plus

copie ac facilitatis in querē/
do nobis suppedabit

Viti Liuij de Frulouijns Fer
rariēns Oratoris ac Poete
celeberrimi. Pars p̄a de Or
thographia explicit. Incipit
eiusdem pars secunda

Prefatio siue Prologus

Mitis mihi videor q̄
ad precepta artis at
tinebant hactenus e
gisse. Reliquū est vt
ad singulas dictiones scdm
ordinē litteraz veniam⁹ qui
locus sedus fuit. de his qua
tuor de q̄bus me certam viā
rōnem q̄ scribēdi datur pol
licitus fui. sed neq̄ hoc loco
scribere de oibus institui qz
nimis longū estz nec necessa
rium. Cū multa sint que aut
vsu q̄oā p se cognosci possint
aut ex eoz simplicib⁹ vel p̄/
mitis facile qualiter scriben
da sūt intelligi. de qua autēz
erūt que aliter q̄ eoz simpli
cia sint aut q̄ ea a quib⁹ ori
ginē trahūt. quātum studio
et industria assequi potero.
tātū me facturū polliceor vt
oīa illa diligēter cōmemorēf
Sic enī fiet vt et hī qui hāc
preceptionē sequūtur memi
nisse facilius oīm possint. Et
ego hāc vnā ptem que magi
euidēs est magisq̄ ab oibus
quesita multo citius matu
riusq̄ absoluā. De si aliqua

occurrerēt de quib⁹ dubita
retur. neq̄ hic notata cōpe
rrentur. suadeo vt ea potius
p simplicem litteram q̄ p eā/
dem geminatā scribant. Nā
et hoc frequēcius in ceteris
dictionibus accidit et mior
ppter sillabas breues sequi
p̄t error. Et qz quedaz q̄i fun
damēta futuro Oratori pre
struim⁹ nō suabimur loci q̄
busdam de penultima sillaba
quāta sit id est vtz pducen
da an corripienda eū admo
nere. qui hac doctrina et his
pceptis ad oratoriam facul
tatem alendus erit. Multa q̄
dem sūt in quibus ab hoib⁹
eciam non indoctis erratur
siue patry sermonis causa. si
ue vsu quodam male inuen
tibus annis vl negligēcia
preceptorū vel inscicia. q̄oaz
institutiis. Ex quo sepe fit vt
qui postea artēz pbe didice
runt nisi aīm cogitādo nūc
qz in pnūciādo adhibuerūt
paz ab his qui artis expertes
sunt differre nōnūq̄ videan
tur. Tantū a primis annis
male assuescere oibus nocet
Sed hec ipa pars que de ra
tione psodie ē velut hospes
aliquis hoc loco quasi q̄oaz
in diuersorio recipietur. De
riuationes eciaz locis q̄bus
dam et ethymologias huic
pegrine de quātitate sillaba
rū disciplinē adiūgā vt mun⁹
h atz offi⁹ aīm lacī pficiāz